



GOSPODARSKA GIBANJA

412

Ljubljana, marec 2009

UREDNIŠKI ODBOR:

Wilfried Altzinger, Wirtschaftsuniversität, Wien, Avstrija;

Jani Bekő, Univerza v Mariboru, Maribor;

Velimir Bole, EIPF, Ljubljana;

Enrico Colombatto, Università di Torino, Italija;

France Križanič, EIPF, Ljubljana;

Jože Mencinger, EIPF, Ljubljana – urednik;

Steve Pejovich, University of Texas, ZDA;

Franjo Štiblar, EIPF, Ljubljana;

GOSPODARSKA GIBANJA objavljajo rezultate raziskovanj EIPF o tekočih gospodarskih dogajanjih. Prva številka je izšla junija 1971, od novembra istega leta pa izhajajo redno vsak mesec (z eno dvojno številko v letu). Do novembra 1974 so objavljala rezultate raziskovanj EIPF za Jugoslavijo in so bila pisana v srbohrvaščini. Od novembra 1974 do oktobra 1991, ko so prenehala izhajati, so rezultate raziskovanj za Jugoslavijo objavljala PRIVREDNA KRETANJA JUGOSLAVIJE, GOSPODARSKA GIBANJA pa so se omejevala na Slovenijo. Publikacijo od 2009 sofinancira Javna agencija za knjigo RS.

Pogoji naročila: Naročilo začenja z dogovorno določenim mesecem, naslednja leta se samodejno podaljšuje, konča pa z decembrom tistega leta, v katerem je bilo pisno odpovedano.

© 2009 EIPF, Ekonomski institut d.o.o., Ljubljana, p.p.1722, Prešernova 21,
Tel: (01) 2521688, 2518776, 2518704; Fax: (01) 4256870;
Elektronska pošta: INFO@EIPF.SI,

Domača stran: WWW.EIPF.SI

ISSN številka: 0351-0360

Zaščita vključuje vsako reproduciranje, kopiranje, mikrofilmanje, ne glede na tehniko, celote in posameznih delov.

Tiskala tiskarna CICERO v 600 izvodih.
Oblikovanje in priprava za tisk, Rogač RMV, d.o.o.

KAZALO

»KRIZNE« PRIORITETE EKONOMSKE POLITIKE 6

Velimir Bole

5

MALO SVETLIH TOČK V SPLOŠNI ČRNINI 11

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

1. Zaustavljanje prostega pada končnega trošenja vse bliže? 14
2. Manjši obseg in ugodnejši saldo blagovne menjave v februarju 15
3. Slabšanje gospodarske klime se še kar nadaljuje 16
4. Industrijska produkcija vse manjša 17
5. Gradbeništvo in turizem močno navzdol, navzgor samo pomorski transport 18
6. Število brezposelnih nezadržno raste 19
7. Ali se rast cen že obrača navzgor? 20
8. Velika pospešitev stroškov dela glede na evro območje 22
9. Davek na dodano vrednost izdatno »kreše« javnofinančne prihodke 24
10. Nezadostno kreditno napajanje gospodarstva 24
11. Izjemno zmanjšanje primanjkljaja tekočega računa v januarju 25

KAKO SMO PRIŠLI, KJER SMO? 27

Jože Mencinger

1. Gospodarska rast, zaposlenost in brezposelnost 29
2. Inflacija 32
3. Javnofinančno ravnotežje 34
4. Strukturni primanjkljaj na tekočem računu 35
5. Kreditna »zasvojenost« in zadolženost v tujini 37
6. Ustvarjanje virtualnega bogastva in pok borznega balona 40

STATISTIČNA PRILOGA 43

»KRIZNE« PRIORITETE EKONOMSKE POLITIKE

Velimir Bole

6

Nujne in manj nujne poteze. Državni svet je dal veto na jamstveno shemo za kreditiranje podjetij, torej na ukrep, s katerim bi država dopolnila ekonomsko-politični paket za nevtraliziranje posledic kreditnega zastoja, ki sta ga povzročila topljenje finančnega sistema v tujini in kolaps izvoznih trgov. Kmalu zatem je vlada najavila tretji sveženj ukrepov za premoščanje posledic krize gospodarstva; ta naj bi obsegal tudi bolj dolgoročne posege v strukturo vzpodbud in mehanizem gospodarstva (vseboval naj bi tudi ponovni naskok na pokojninsko reformo). V času, ko je kreditni zastoj še naprej praktično enak kot na začetku leta, preseneča takšno zaostajanje implementacije ključnih-začetnih posegov za normalizacijo finančnega napajanja gospodarstva, saj na repertoar ekonomske politike prihajajo že mnogo bolj dolgoročni ukrepi, čeprav ključni-začetni ukrepi še vedno niso implementirani.

Poseg države v normalizacijo finančnega napajanja gospodarstva bi moral imeti prednost pred vsemi ostalim ekonomsko-političnimi ukrepi. Slediti bi mu morale poteze za povečanje fleksibilnosti uravnavanja proračunskega trošenja ter, zaradi velikega obsega poslabšanja gospodarskih dosežkov, dodatni posegi v socialno mrežo¹. V času tako obsežnega in hitrega poslabšanja eksternih pogojev gospodarjenja, kot smo mu priča po avgustu 2008, bi s temi potezami ekonomska politika morala reagirati takoj, brez širokega dogovarjanja, analiziranja in usklajevanja!

Nadaljevanje kreditnega zastoja bi lahko bistveno povečalo že sicer velike negativne posledice krčenja eksternega povpraševanja. Kreditni zastoj bi namreč zaradi neustreznega napajanja gospodarstva povzročil (že povzroča) najprej težave z likvidnostjo nato pa z nesolventnostjo tudi mnogih dobrih (in ob padcu eksternega povpraševanja solventnih ali celo z eksterno krizo solventnostno malo prizadetih) podjetij, torej tistega dela gospodarstva, ki sploh omogoča(!) reševanje izvoznih podjetij in zaposlenih, ki so bili zaradi padca eksternega povpraševanja neposredno prizadeti. Podobne negativne posledice bi lahko imela nespremenjena (toga) instrumentalizacija obvladovanja javnofinančnega trošenja, saj onemogoča ekonomski politiki učinkovito reagiranje na nenadna velika poslabšanja javnofinančnega salda, ki so (zaradi negotovih gospodarskih dosežkov) verjetna v sedanjem času in torej negotovega toka davčnih prihodkov. Neustrezno nevtraliziranje večjega

¹ Glej, GG, 2009, marec.

poslabšanja v fiskalnih dosežkih bi lahko (ob sedANJI negotovosti na tujih finančnih trgih) onemogočilo normalen dostop države, bank in podjetij do tujih virov sredstev. Neustreznost obstoječe intrumentalizacije obvladovanja javnofinančnega trošenja (ustreznega postopka rebalansiranja proračuna) so lepo ilustrirala že vprašanja, ki so se pojavila pred kratkim ob hitrem in velikem poslabšanju makroekonomske napovedi za Slovenijo.

Malo bolj natančno si oglejmo težave pri odpravljanju kreditnega zastoja.

Že novembra lani je bilo na dlani, da povečana negotovost na tujih finančnih trgih in kolaps izvoznih trgov porajata kreditni zastoj, ki bo lahko opazno povečal že sicer velike negativne posledice kolapsa izvoznih trgov. Na dlani je bilo, da lahko povečano negotovost učinkovito (hitro) nevtralizira le država z jamstvom tako na strani pridobivanja sredstev (napajanja) bank kakor tudi na strani naložb, torej odobravanja kreditov, bank.² Navkljub temu so vsi trije nujni koraki za normalizacijo finančnega napajanja gospodarstva potekali počasi in, seveda, z »obveznimi« političnimi dodatki, ki so podaljševali pripravo nujnih potez. Najprej se je zavlačevalo z uvedbo splošnega zavarovanja vlog v bankah, nato je skoraj tri mesece nastajalo (praktično neoperativno) državno jamstvo bankam za zadolževanje v tujini, medtem ko zadnji potreben ukrep (jamstvena shema za kreditiranje nefinančnih korporacij) verjetno ne bo implementiran niti šest mesecev po jasni identifikaciji naraščanja kreditnega zastoja.

Jamstvena shema za kredite nefinančnim korporacijam je nujen ukrep za dokončno nevtraliziranje posledic zmanjšane informacijskega kapitala bank, ki ga je povzročila negotovost na tujih finančnih trgih in kolaps izvoznih trgov. Navkljub temu bo, zaradi poseganja raznoraznih lobijev v nastajanje zakona (ki so bili, v razliko s kmetijskim, pravočasni), sama implementacija zakona verjetno ne le zelo zakasnela temveč tudi težko izvedljiva in še zlasti slabo ciljana. Podobno kot je od predlaganega ukrepa odložitve plačevanja davkov ostalo le težko preverljivo, neselektivno in zelo začasno subvencioniranje krajšega delovnega časa, bo lahko tudi pri jamstveni shemi, zaradi popuščanja nosilcev ekonomske politike pod pritiskih lobijev, implementiran zelo osiromašen poseg v kreditni mehanizem. Še več, zakon bo zaradi raznoraznih »dodatkov« verjetno ustvarjal natanko tiste probleme, s katerim se trenutno ekonomska politika in siceršnja politika (seveda, ob velikem zanimanju javnosti) tako intenzivno ukvarja, kot da ne bi imela dovolj dela z nevtraliziranjem vse bolj negativnih posledic siceršnjega poslabšanja eksternih pogojev gospodarjenja.

2 Glej, GG, 2008, november.

Zaradi (pre)počasnega normaliziranja kreditnega napajanja gospodarstva se vse bolj očitno poslabšuje likvidnost gospodarstva. Krediti podjetjem so se februarja in marca že skoraj povsem ustavili; od decembra do konca februarja so porasli le za dober odstotek. Zaradi kontrakcije aktivnosti se je obtočna hitrost denarja zmanjšala še bistveno bolj. Podjetja zaradi nezadostnega kreditnega napajanja črpajo depozite, zato se ti že nekaj časa krčijo; konec februarja letos so bili na ravni lanskoletnega avgusta. Velika podjetja na spodnjem toku ustvarjanja dodane vrednosti (bliže h končni porabi predvsem prebivalstva) povečujejo »lastno financiranje« z enostranskim podaljševanjem plačilnih rokov podjetjem (še zlasti manjšim) na zgornjem toku ustvarjanja dodane vrednosti. Res je, da medsebojna zadolženost podjetij še ni kritična, vendar se opazno hitro poslabšuje. Prvo večje poslabšanje je bilo decembra lani (povprečna neplačana stanja na računih so se povečalo za preko 30%). V marcu je prišlo do nove stopnice v poslabšanju finančnega napajanja gospodarstva, saj so se skokoma povečale kratkoročne zamude v plačevanju (do 30dni) in število podjetij, ki so v zaostanku s plačili³. Normalizacija kreditnega napajanja je torej ključna poteza za nadaljnje normaliziranje gospodarskih dosežkov.

Potrebne korekcije. Postopek dodelitve državnih jamstev za dostop bank na mednarodni grosistični trg posojilnih skladov je potrebno poenostaviti. V nasprotnem primeru bo ustrezna garancijska podpora bankam za napajanje na grosističnem trgu v tujini skoraj neuporabna. Za kreditno rast malo uporabna je tudi narava (kratkoročnega) depozita države v bankah, saj banke ne morejo ročnosti sredstev transformirati v takšnem obsegu, da bi depozite s pričakovano ročnostjo 4 mesecev lahko uporabile kot vir za kredite z ročnostjo prek enega leta. Ob neustrezni korekciji podpore dostopu bank na grosistični trg posojilnih skladov bo tudi jamstvena shema za kredite podjetjem bolj malo uporabna.

Pogojevanje, ki obremenjuje obe jamstveni shemi (že sprejeto shemo za bančni dostop na grosistični trg posojilnih skladov in pripravljano shemo za dostop podjetij do kreditov) določa, kaj se lahko in kaj se ne sme kreditirati, če se uporablja jamstva iz sheme. Takšno pogojevanje je tudi teoretično nemogoče implementirati. Pri portfelju kreditnih sredstev je namreč nemogoče »ugotoviti«, kako so financirane posamezne naložbe⁴. To velja toliko bolj v primeru, če bi država skozi jamstveno shemo omogočala-želela doseči tiho dokapitalizacijo bank. Saj zaradi državnega jamstva manj tvegani instrumenti (zakonsko »dovoljeni« krediti) povečujejo kapitalsko ustreznost konkretne banke in torej možnost povečevanja izpostavljenosti banke prek drugih nejamčenih instrumentov (na primer, prek zakonsko »nedovoljenih« kreditov).

Zakon o jamstveni shemi podjetij bo, zaradi omenjenega omejevanja uporabe kreditov, še zlasti pa zaradi ločenega določanja volumna jamstev za komitente A, B in C, v najboljšem(!) primeru zgrešil osnovni namen ukrepa, namreč nevtraliziranje »dodatne«

3 Glej http://www.ajpes.si/Statisticno_raziskovanje/Neporavnane_obveznosti

4 Angl. funds are not fungable.

(nove!) negotovosti, ki jo generira topljenje tujih finančnih trgov in kolaps izvoznih trgov. V vsakem primeru pa bo, zaradi nepotrebne administriranja, političnega kontroliranja in vpletanja-interveniranja v kreditno politiko bank, za banke malo uporaben.

Zakon ne loči med boniteto terjatve in boniteto komitenta. Tudi obseg potencialnih jamstev je povsem arbitraren-nerazumljiv (za vsako bonitetno skupino komitentov naj bi bil na razpolago enak obseg jamstev). Saj je A in B komitentov neprimerno več kot C komitentov (terjatev). Poleg tega je takšna jamstvena shema potrebna za nevtraliziranje »nove« negotovosti, ki se je pojavila zaradi finančne krize po avgustu 2008. Ta »dodatna« negotovost pa je, vsaj v načelu, neodvisna od siceršnje (zatečene) solventnosti komitentov oziroma terjatev. Ocena solventnosti izvoznika-komitenta z najvišjo boniteto, ki je sicer prvi dobavitelj evropske avtomobilske industrije, je v tem času lahko, v načelu, bistveno bolj negotova od ocene solventnosti ponudnika storitev na domačem trgu (torej podjetja iz nemenjalnega sektorja) s siceršnjo solventnostjo C vendar s kvalitetnim zavarovanjem! Poleg tega imajo za zatečeno stanje bonitet terjatev banke tako ali tako že narejene ustrezne slabitve.

9

Ločeno dodeljevanje jamstev v predvidenem (po bonitetah enakem) obsegu bi zato avtomatično pomenilo tiho(!) dokapitalizacijo bank, še zlasti če bi realizirana udeležba bank v tveganju bila različna pri različnih bonitetah. Priče bi lahko bili svojevrstnemu Grehsmannovemu zakonu, saj bi povpraševanje po jamstvih za C komitente izrivalo povpraševanje po jamstvih za ostale komitente. Pri tem bi bila, seveda, takšna tiha dokapitalizacija bank narejena brez vzpostavljanja terjatve države (povečanja kapitalskega deleža države) do ustreznih bank. Jamstvena shema bi potemtakem imela, med drugim, enake posledice kot jih pričakujejo nekateri ekonomisti od posega finančnega ministrstva v ZDA (shema Geithhner-Summers)⁵.

In končno, kar je najbolj pomembno, takšno ločeno odobranje jamstev bi bilo zaradi omenjenih razlogov lahko bistveno dražje za javne finance, saj bi bil del pričakovanih izgub na naložbah, za katere so banke doslej že tako ali tako naredile rezervacije (slabitve), prenesen na državno blagajno.

Omenjeni negativni učinki zakonsko (neustrezno) postavljene jamstvene sheme bi bil še večji, v kolikor bi bilo dodeljevanje jamstvenih paketov avtomatično – brez dražbe, torej sorazmerno bilančni vsoti oziroma sorazmerno obsegu kreditov nefinančnim korporacijam posameznih bank, torej brez trijaže podjetij, ki bi dobila jamstva oziroma bank, ki bi implementirale takšna jamstva.

⁵ O visoki »ceni« sodelovanja privatnih finančnih institucij v »iskanju« prave vrednosti slabih terjatev, glej, na primer, Sachs, 2009, Businessweek, March, ali Krugman, 2009, The New York Times, April.

Ker je, kot rečeno, implementacija jamstvene sheme nujna za normalizacijo finančnega napajanja gospodarstva in ker bi ponovno odpiranje razprave ob zakonu lahko sprejetje zakona še dodatno zavleklo, bi bilo smiselno zakonski predlog spremeniti le v toliko, da se vsem bonitetam (komitentov ali terjatev) dodeli skupen možen obseg jamstev (na primer, 1 milijarda evrov), oziroma, da se kakršnokoli diferenciranje komitentov (terjatev) po bonitetah izpusti. Ključno za pravilno implementacijo ukrepa (torej za trijažo »pravih« podjetij, ki prejmejo jamstva in bank preko katerih se implementirajo) je dodeljevanje jamstvenih paketov preko rednih dražb na katerih bi (oportunitetna) cena bila udeležba banke na tveganju. Dražbe bi se morale pričeti pri visokih izklicnih udeležbah bank, in se zniževati šele ko realizacija na predhodni dražbi nebi dosegla ponujene kvote jamstev. Na takšen način bi razpoložljiv obseg jamstev podprl največji možen obseg kreditov najboljšim komitentom.

V kolikor bi tudi omenjene »kozmetične« korekcije zakona o jamstvih lahko potencialno zavlekle uveljavitev jamstvene sheme, bi bilo (zaradi velikih oportunitetnih stroškov nadaljnega zamujanja v uveljavljanju sheme) smiselno pri nespremenjenem zakonu določiti (preko uredbe o izvajanju zakona) proceduro razdeljevanja jamstev tako, da bi bile pri dražbah jamstvenih paketov izklicne cene (torej udeležbe bank v jamstvih) enotne – neodvisne od bonitetnih razredov.

V kolikor nosilci ekonomske politike ocenjujejo, da je posameznim podjetjem zaradi potencialno velikih eksternalij v primeru njihovega stečaja, potrebno dodatno finančno pomagati, jih mora država podpreti eksplicitno in ločeno, torej ne v okviru paketa ukrepov, ki je namenjen normalizaciji finančnega napajanja (dobrih-solventnih) podjetij

MALO SVETLIH TOČK V SPLOŠNI ČRNINI

Domače trošenje se je v začetku leta hitro krčilo predvsem zaradi padca investicij in nakupov avtomobilov. Padanje pričakovanega trošenja prebivalstva se je marca zaustavilo, pesimizem pa se je nadaljeval v gradbeništvu (investicijah) in izvozu. Blagovna menjava se zmanjšuje, uvoz bolj kot izvoz; menjava s članicami EU bolj kot z nečlanicami. Poglobljanje krize kažejo praktično vsi indikatorji poslovnih tendenc, nekoliko bolj optimistična kot prej so le marčna pričakovanja v predelovalni industriji. Posebno velik je pesimizem v storitvenih dejavnostih, krepi se v trgovini na drobno in v gradbeništvu. Pesimizem prevladuje tudi v EU.

11

Industrijska produkcija se hitro krči; februarja je bila za več kot petino manjša kot pred letom, zmanjševala se je kar po 3.65 odstotkov mesečno; tako hitro zmanjševanje bi jo v letu dni prepolovilo. Nekoliko počasneje usiha industrijska produkcija v EU, članicam evro območja gre slabše kot drugim članicam EU. Gradbeništvo in turizem ter večina transportnih panog (izjema je pomorski transport) sta se na začetku leta krčila po rekordnih stopnjah. Brezposelnost hitro narašča, v marcu je bilo že za četrtno več iskalcev dela kot pred letom, število prijav na zavodih za zaposlovanje se je marca v primerjavi z letom prej več kot podvojilo. Tudi v EU brezposelnost strmo narašča; število brezposelnih se približuje 20 milijonom; stopnja anketne brezposelnosti v nekaj državah že presega ali pa je blizu 15 odstotkom.

Marca so se življenjski stroški povečali za odstotek, vendar je bolj dolgoročna dinamika inflacije zanihala navzdol. Blago se je podražilo bolj kot storitve, največ so k temu prispevale sezonske podražitve ter trošarine. Krepko se je povečala osnovna inflacija. Struktura umirjanja dolgoročne rasti cen v evro območju je vse bolj različna od strukture umirjanja v Sloveniji. Med cenami industrijskih proizvajalcev so najbolj porasle cene energentov in trajnih proizvodov za široko potrošnjo, najmanj pa cene surovin, investicijskega blaga in netrajnih proizvodov. Pričakovana dinamika cen se je začela krepiti, a ima še naprej najnižje vrednosti v zadnjih osmih letih. Surovine so se v marcu spet podražile, vendar so ostale precej cenejše kot pred letom. Povprečne plače so januarja padle, trendna rast se je zaustavila, razlike v dinamiki bruto in neto plač so majhne. Kljub umirjanju dinamike plač, se poslabšanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva ni zmanjšalo; še posebno hitro se kljub njegovi samo delni uveljavitvi kažejo pričakovane usodne posledice novega plačnega sistema.

Problemi na prihodkovni strani javnih financ se povečujejo. Prihodki od neposrednih dajatev so stabilnejši del javnih prihodkov, donos posrednih davkov, ki je že v zadnjem četrletju lani opešal, je v prvem četrletju letos močno upadel; pričakovano krčenje prihodkov od davka na dodano vrednost nekoliko blažijo povečane trošarine. Pešanje rasti kreditov se je tudi februarja nadaljevalo; krediti gospodarstvu in prebivalstvu praktično stagnirajo. Na premalo kreditov kaže tudi stagniranje depozitov gospodarstva in skokovito povečevanje plačilnih rokov, ki ga močnejši vsiljujejo šibkejšim. Depoziti prebivalstva začenjajo rasti; po štirih letih se je zato začela počasi izboljševati skupna neto finančna pozicija nefinančnih sektorjev. Po spremembi obrestne mere ECB so padle tudi obrestne mere na trgu denarja; temu so sledile še depozitne in deloma posojilne obrestne mere. Primanjkljaj na tekočem računu se je januarja močno zmanjšal; osnovni razlog je zmanjšanje primanjkljaja na računu blaga oziroma uvoza. Velike napake in izpustitve onemogočajo analizo tokov na finančnem delu računa.

* * * * *

FEW BRIGHT SPOTS IN GENERAL BLACKNESS

Domestic demand was plummeting rapidly in the beginning of the year due particularly to the drop in investments and car purchases. The expected consumption of the population recovered in March, while pessimism continued in investment (construction) and export expectations. Foreign trade is plummeting; imports more than exports, and trade within EU more than with the rest of the world. Practically all indicators of business expectations point towards the deepening of the crisis; slightly more optimistic than before are expectations in manufacturing. Particularly great is pessimism in services, retail trade and construction business. Pessimism prevails in EU as well.

Industrial production decreases rapidly; in February it was twenty percent lower than a year ago and it was decreasing at a monthly rate of 3.65 percent which would lead to its halving in a year. The decrease of industrial production in EU is slightly slower, members of the Euro zone are worse off than the rest of EU countries. Construction, tourism, and most of transportation branches (except for maritime transport) are descending at record rates. Unemployment increases rapidly, In March, the number of jobseekers was twenty five percent higher than a year ago, the number of job seekers entering employment offices more than doubled in the same period. Also in EU unemployment increases rapidly, the number of unemployed is approaching 20 millions; unemployment rates in some countries are higher than or close to 15 percent.

13

Costs of living in March increased by 1 percent, but long run dynamics turned down. The prices of goods increased more than the prices of services, mainly due to seasonal increases and increased excise taxes. Base inflation increased substantially. The structure of long run decrease of inflation in Slovenia differs more and more from the structure in the Euro zone. Among producers prices, energy and durable goods for private consumption increased more than prices of other raw materials, investment goods and non-durables. Expected price dynamics strengthened at very low level. Raw material prices increased but remained much lower than they were a year ago. Average wage dropped in January, trend dynamics stopped, the difference between gross and net wages is tiny. Despite cooling of wage dynamics competitiveness of Slovenian economy has not improved; the predicted fatal consequences of the new payment system in the public sector has become more and more visible.

The problems of the revenue side of the general budget are growing. The revenues of direct taxes are more stable, while the revenues of indirect taxes which became problematic already in the last quarter of 2008 fell considerably. Expected decrease of the revenues from value added tax is only partially compensated by the increased excise taxes. The credit crunch continued in February when the credits to business sector and population stagnated. The stagnation of deposits of the business sector and rapid increase in the prolongation of payments also points to lack of credits. The deposits of population began to grow which after four years began to improve net financial position of non financial sectors. After the change in the ECB interest rates the interest on the money market began to decrease which was followed by the decrease of active and passive interest rate on the retail market. The deficit in the current account in January decreased rapidly due to much lower trade deficit and squeeze of imports.

AGREGATNO POVPRASHVANJE IN PRIČAKOVANJA

1. Zaustavljanje prostega pada končnega trošenja vse bliže?

Domače trošenje se je na začetku leta hitro krčilo. Podatki omogočajo oceno domačega trošenja le do januarja, ko je bilo domače trošenje za 12.9% nižje kot pred letom dni. Velik padec je bil zelo koncentriran, saj je bil v največji meri omejen na realne investicije in na nakupe avtomobilov.

14

Januarja je bilo investicijsko trošenje skoraj za četrtno nižje kot januarja 2008. Tudi trošenje prebivalstva je januarja močno izstopalo po jakosti krčenja (bilo je za 8.7% nižje kot 2008/1). Vendar še bolj izstopa velika koncentracija krčenja trošenja prebivalstva. Januarja je namreč trošenje prebivalstva v trgovinah na drobno (brez trgovin motornih vozil) padlo le za 1.3% glede na januar 2008, medtem ko je trošenje v trgovinah z motornimi vozili padlo kar za 26.2%.

Le država je januarja zavirala hitro krčenje domačega trošenja, čeprav se je tudi pri njej tedno naraščanje opazno zmanjšalo v primerjavi z decembrom (medletna stopnja rasti je padla z 17.6% na 10.8%, rast impulznega trenda pa je postala krepko negativna).

Padanje pričakovanega trošenja prebivalstva se je marca zaustavilo. Pričakovane prodaje v trgovini na drobno so se namreč marca precej povečale, tako da je bil delež anketiranih trgovin, ki pričakuje v naslednjih treh mesecih povečano trošenje že enak deležu anketiranih trgovin, ki pričakuje zmanjšano trošenje. V storitvenih dejavnostih sicer še ni prišlo do obrata v pričakovanem trošenju, vendar se je hitrost krčenja pričakovanega trošenja zelo zmanjšala.

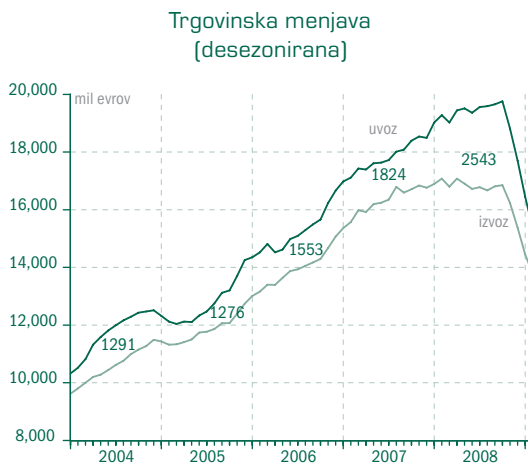
Na nadaljnje krčenje investicij pa kažejo pričakovanja v gradbeništvu, kjer je delež anketiranih, ki pričakujejo zmanjšana naročila, že za 40% vseh anketirancev presegel delež tistih, ki pričakujejo povečana naročila.

Ker se je januarja izvoz krčil skoraj tako hitro kakor investicijsko trošenje, je padanje celotnega končnega trošenja bilo januarja še precej hitrejše od krčenja domačega trošenja - realno je padalo po letnih stopnjah preko 16%. Tudi pričakovana dinamika izvoza (tako kot pričakovana dinamika trošenja v trgovini na drobno) se je marca obrnila navzgor; vendar se je obrat dogodil na zelo nizki ravni, saj je presežek izvoznikov, ki pričakujejo zmanjševanje izvoza, nad tistimi, ki pričakujejo povečanje, še vedno večji od 20% vseh izvoznikov.

2. Manjši obseg in ugodnejši saldo blagovne menjave v februarju

Krizni časi se kažejo v zmanjševanju blagovne menjave, uvoza bolj kot izvoza. Zato je blagovni primanjkljaj v začetku leta znatno manjši kot je bil v začetku 2008. V februarju je bila blagovna menjava spet dobro četrtno manjša kot februarja 2008. Pri tem je menjava s članicami EU padla bolj kot menjava z nečlanicami.

Skupni slovenski izvoz je znašal februarja 1266 milijonov €, kar je 25.1% manj kot februarja 2008, uvoz 1325 milijonov € (29.1% manj kot februarja 2008), kar da primanjkljaj 58 milijonov € oziroma kar 95.6% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi z EU je bil izvoz 884 milijonov € (padec 25.9% glede na februar 2008), uvoz 1004 milijone € (32.8% manj), kar pomeni primanjkljaj 120 milijonov €. V menjavi z nečlanicami EU je bil februarja izvoz 382 milijonov € (23.3% manj kot enak mesec lani), uvoz 321 milijonov € (14.5% manj), kar pomeni presežek 61 milijonov €.

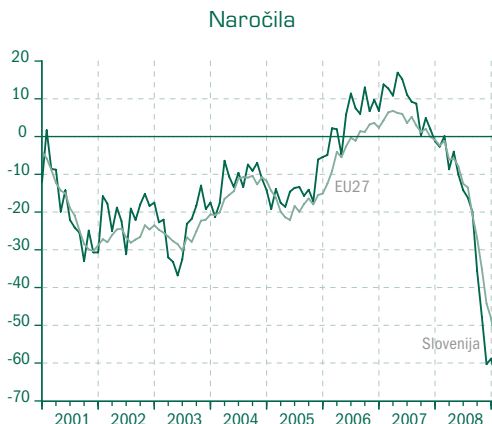


V prvih dveh mesecih 2009 skupaj je bil izvoz 2456 milijonov € (25.3% manj kot leto prej), uvoz 2579 milijonov € (30.2% manj), kar da primanjkljaj samo 123 milijonov € oziroma kar 95.2% pokritje izvoza z uvozom. V menjavi z EU je bil izvoz v prvih dveh mesecih 1764 milijonov €, (26.2% manj kot v enakem obdobju 2008), uvoz 1957 milijonov € (32.7% manj), kar pomeni primanjkljaj 193 milijonov €. V menjavi z nečlanicami je bil izvoz 692 milijonov € (23.2% manj kot v prvih dveh mesecih 2008), uvoz 622 milijonov € (21.2% manj), kar pomeni presežek 70 milijonov €).

3. Slabšanje gospodarske klime se še kar nadaljuje

Da se kriza pogloblja, kažejo praktično vsi indikatorji poslovnih tendenc, ki se tudi v marcu znižujejo. Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) je indikator gospodarske klime ponovno imel rekordno nizko raven, saj se je v marcu znižal še za 2 odstotni točki glede na februar, od marca lani pa je bil nižji za celih 42 odstotnih točk, hkrati pa za 33 odstotnih točk nižji od dolgoletnega povprečja. Na njegovo znižanje je ponovno vplivalo predvsem znižanje vrednosti indikatorja zaupanja v storitvenih dejavnostih.

16



Vrednost indikatorja zaupanja v predelovalnih dejavnostih je bila marca za 2 odstotni točki nižja kot februarja in za 41 odstotnih točk nižja kot leto prej, glede na dolgoletno povprečje pa za 31 odstotnih točk. Pričakovanja za naslednje tri mesece so se, razen pričakovanj o cenah, izboljšala. V marcu je indikator zaupanja spet dosegel svojo najnižjo vrednost od konca devetdesetih let, prav tako pa tudi indikatorja proizvodnje in izvoznih naročil. Indikator skupna naročila se je znižal za 7 odstotnih točk, indikator zagotovljena proizvodnja pa je dosegel najnižjo vrednost v celotnem opazovanem obdobju. Podjetja ocenjujejo, da imajo proizvodnjo v povprečju zagotovljeno le še za 3,6 meseca. Kazalniki pričakovanj dajejo nekoliko bolj optimistično sliko, saj so se pričakovana proizvodnja, pričakovano zaposlovanje, pričakovan izvoz in pričakovano skupno povpraševanje glede na pretekli mesec izboljšali.

Pesimizem vztraja v storitvenih dejavnostih, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v teh sektorjih v marcu za 5 odstotnih točk nižja kot februarja in za 41 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja, v primerjavi s marcem lanskega leta pa je bila njegova vrednost nižja za kar 50 odstotnih točk.

Vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno se je v marcu znižala za 7 odstotnih točk, glede na marec lani pa kar za 56 odstotnih točk. V marcu je bil delež podjetij v sektorju, ki menijo, da je povpraševanje nizko, 40%. Kar 46% podjetij je kot omejitveni dejavnik navedlo konkurenco v panogi, za 38% podjetij v trgovini na drobno pa so omejitve pomenili visoki stroški dela,

Prav tako zaupanje še naprej kopni v gradbeništvu, saj je vrednost kazalnika zaupanja v tem sektorju v marcu v primerjavi s februarjem nižja za 6 odstotnih točk, v primerjavi z lanskim marcem pa za 64 odstotnih točk, hkrati pa kar 45 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Pričakovanja za naslednje tri mesece prav tako niso ugodna. Med gradbenimi podjetji je bilo v marcu 49% takih, ki so navedla omejitve nezadostno povpraševanje, 29% podjetij je kot omejitve navedlo visoke stroške dela, 23% pa visoke finančne stroške. Le 6% gradbenih podjetij pri svojem poslovanju ni navedlo omejitev.

17

Gospodarska klima se ohlaja po celotni EU27. Po podatkih Eurostata so se v marcu naročila v predelovalni dejavnosti glede na mesec poprej znižala za 2 odstotni točki, glede na marec lani pa so bila kar za slabih 60 odstotnih točk nižja. Glede na februar so se v marcu za 1,3 odstotne točke zvišala naročila v gradbeništvu, prav tako so se pričakovanja v trgovini na drobno popravila za 2,9 odstotnih točk. Splošni poslovni optimizem se je v marcu 2009 v celotni sedemindvajseterici spet malenkost znižal in sicer za 0,8 odstotno točko.

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Industrijska produkcija vse manjša

Industrijska produkcija se še naprej hitro krči. Po podatkih SURS-a je bila industrijska produkcija v mesecu februarju kar 22,3% manjša kot v februarju lanskega leta, produkcija v prvih dveh mesecih letošnjega leta pa je bila skoraj za 20% nižja kot v enakem obdobju lanskega leta. Impulzni trend pa kaže, da se je v februarju industrijska produkcija zmanjševala po stopnji 3,65%. Zaloge industrijskih produktov pri proizvajalcih so bile v februarju 2009 za 0,5% večje kot v mesecu prej, v primerjavi z lanskim februarjem so se povečale za 6,9%

Dejavnost rudarstva se je v februarju povečala za 5,1% glede na januar, v primerjavi z februarjem 2008 pa se je rudarstvo skrčilo za 4.2%. V prvih dveh mesecih je bila za 6,3% nižja kot v enakem obdobju lanskega leta.

Krizne razmere najbolj občutijo v predelovalnih dejavnostih, saj se je njihova aktivnost glede na januar v februarju zmanjšala za 1,2%, glede na februar 2008 pa za skoraj četrtino. V prvih dveh mesecih letos se je v primerjavi z enakim obdobjem lani zmanjšala za skoraj

22%. Podroben pogled pokaže padec v vseh panogah predelovalne industrije. Največ je padec v proizvodnja usnja in usnjenih izdelkov, kjer se je proizvodnja prepolovila, za približno tretjino je produkcija manjša v proizvodnji nekovinskih mineralnih izdelkov, kovin ter kemikalij in kemičnih izdelkov. Najmanjši, okoli desetine, je padec v sektorjih tiskanje in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa ter v proizvodnji živil.

V februarju se je aktivnost sektorja oskrba z elektriko, plinom in vodo glede na predhodni mesec povečala za 0,6%, glede na lanski februar pa je bila produkcija tega sektorja manjša za 3%.

18

Produkcija je bila v februarju v primerjavi s januarjem za 3,2% nižja v proizvodnji proizvodov za vmesno porabo, za 5,2% v proizvodnji proizvodov za investicije in za 0,4% višja v proizvodnji proizvodov za široko porabo.

V EU se je januarja v primerjavi z decembrom industrijska produkcija zmanjšala za 2,9%, na območju evra pa za 3,5%. Glede na januar lani se je januarju industrijska produkcija v EU27 zmanjšala za 16,3%, na območju evra pa za 17,3%. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija januarja letos glede na december 2008 padla v štirinajstih državah, zrasla pa samo na Irskem (6,7%) in Madžarskem (2,5%). Največji upad industrijske produkcije so zabeležili v Latviji (-11,2%), na Portugalskem (-9,8%) in v Nemčiji (-7,5%).

5. Gradbeništvo in turizem močno navzdol, navzgor samo pomorski transport

Po podatkih SURS-a je bila vrednost gradbenih del, opravljenih januarja 2009, za skoraj 27% nižja od vrednosti gradbenih del, opravljenih v decembru 2008. Vrednost gradbenih del na stavbah je bila nižja za dobrih 24%, na gradbenih inženirskih objektih pa za slabih 29%. Impulzni trend opravljenih gradbenih ur pa kaže, da je v januarju gradbeništvo upadalo z mesečno stopnjo rasti 0.77%.

Število turističnih prenočitev se še naprej močno zmanjšuje. Februarja jih je bilo 6,8% manj kot v enakem mesecu leta 2008, hkrati pa se je skupno število prenočitev v drugem mesecu letos zniževalo po mesečni stopnji -2,31%. To je predvsem posledica zmanjševanja tujega turističnega povpraševanja, saj se je februarja število turističnih prenočitev tujih gostov znižalo za 14% glede na februar 2008. Impulzni trend prenočitev tujih gostov v januarju kaže krčenje po stopnji 4,64% mesečno. Tudi število prenočitev domačih gostov se je v februarju zmanjšalo za 2,1% glede na februar lani.

Januarja je bilo v javnem cestnem prevozu prepeljanih za 10%, v zračnem prevozu pa za 9,5% manj potnikov kot v januarju lani, število opravljenih potniških kilometrov v javnem cestnem prevozu je bilo za 5,3% manjše, v zračnem prevozu pa za 7,2% manjše.

V cestnem mestnem prevozu je bilo prepeljanih za 2,2% več potnikov, čez cestne mejne prehode na meji s Hrvaško pa je prispelo v državo za 10,3% manj potnikov kot januarja lani, potniški promet na letališčih pa se je zmanjšal za 16,9%. V pomorskem prevozu je bilo prepeljanega za 3,2% več blaga in opravljenih za 5,3% več tonskih kilometrov.

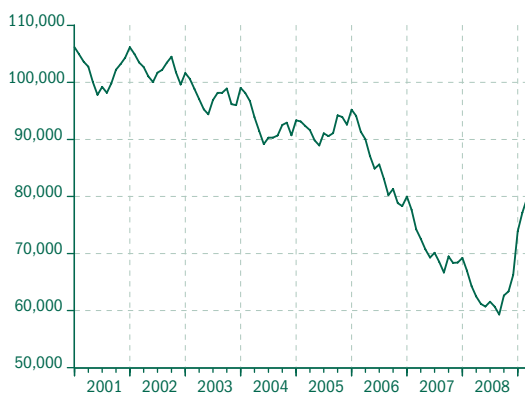
Kriza je januarja močno udarila na avtomobilskem trgu, saj je bilo glede na januar lani v register vpisanih slabih 30% manj prvič registriranih cestnih motornih vozil, med njimi za četrtno manj osebnih avtomobilov.

6. Število brezposelnih nezadržno raste

19

Gospodarska kriza, tako doma kot drugje se vse bolj širi na trg dela. Število aktivnih prebivalcev se je po podatkih SURS-a v januarju zmanjšalo na 946157 oziroma za 334 oseb glede na mesec prej, medtem ko se je glede na lanski januar število povečalo za 1%. V januarju je bilo 872246 delovno aktivnih prebivalcev, kar je glede na december 2008 zmanjšanje za 8006 ali 0,9%, glede na januar lani pa se je to število povečalo za 0,6%. V januarju se je število delovno aktivnih ponovno najbolj znižalo v predelovalnih dejavnostih in sicer za skoraj 4500 oseb, sledi gradbeništvo, kjer je bilo delovno aktivnih oseb 1200 manj. Število delovno aktivnih oseb pa se je v januarju najbolj zvišalo v dejavnosti javna uprava in obramba ter dejavnosti obvezna socialna varnost in sicer za več kot 300. Med zaposlenimi jih je bilo še vedno skoraj 91% zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od januarja lani povečalo 0,7%. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na januar 2008 povečalo za 0,3%. Med samozaposlenimi pa je bilo 56% samostojnih podjetnikov posameznikov, njihovo število se je v januarju povečalo za 199, od januarja lani pa za 5,3%. Število kmetov se je v januarju glede na december 2008 zmanjšalo za 2,9%, glede na januar lanskega leta pa kar za 8,1%.

Iskalci zaposlitve



Po podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji v mesecu marcu 2009 registriranih 79682 brezposelnih oseb, kar je za 2500 oseb oziroma 3,2% več kot v februarju ter za 23,9% več kot marca lanskega leta. V marcu se je prijavilo največ brezposelnih oseb zaradi izteka zaposlitev za določen čas, zmanjšal pa se je priliv brezposelnih zaradi stečajev.

V marcu se je na Zavodu za zaposlovanje na novo prijavilo 8887 oseb, kar je v primerjavi z februarjem porast za 8,9%, v primerjavi z marcem 2008 pa kar za 110,1%. Skupni odliv iz brezposelnosti je v februarju letos štel 6387 oseb, od teh se je 3565 oseb zaposlilo, 2048 oseb pa je bilo odjavljenih iz razlogov, ki ne pomenijo zaposlitve.

20

Po podatkih Eurostata je bila februarja 2009 stopnja brezposelnosti na območju evra (EA16) 8,5%, kar je za 0,2 odstotni točki več kot mesec poprej ter 1,3 odstotne točke več kot v februarju 2008. V celotni sedemindvajseterici (EU27) je bila stopnja brezposelnosti v februarju 7,9% in se je glede na enak mesec lani povečala za 1,1 odstotne točke. V februarju je bilo v EU27 19,2 milijona brezposelnih oseb, od tega 13,5 milijona na območju evra. Med posameznimi članicami EU so februarju najnižjo stopnjo brezposelnosti imeli na Nizozemskem (2,7%), najvišjo pa v Španiji (15,5%), v Latviji (14,4%) in v Litvi (13,7%). Glede na februar 2008 se je v februarju brezposelnost povišala v kar devetnajstih državah članicah, od tega največ v Španiji, Latviji in Litvi.

Stopnja brezposelnosti se še naprej povečuje tudi v ZDA, kjer je v februarju 2009 znašala 8,1%, kar je za 0,5 odstotne točke več kot mesec prej.

CENE IN PLAČE

7. Ali se rast cen že obrača navzgor?

Marca so se življenjski stroški povečali za 1%. Bolj dolgoročna dinamika je ponovno precej zanihala, tokrat navzdol (medletna stopnja harmoniziranega indeksa cen je padla z 2% na 1,6%).

Marca se je blago podražilo precej bolj kot storitve, dolgoročna dinamika pa se je zmanjšala pri obeh segmentih. Skok cen je bil torej manjši od sicer velikega marčevskega sezonskega skoka. Najbolj so se (zaradi konca razprodaj) podražile obleke in obutev (za 11%), precej manj (zaradi višjih trošarin) še alkoholne pijače in tobak, stanovanja (zaradi višjih cen električne energije in materiala za vzdrževanje in popravilo) ter raznovrstno blago in storitve (predvsem zaradi višjega zdravstvenega zavarovanja). K skupni rasti cen za 1% so proizvodi iz skupine obleke in obutve prinesli 0,8 odstotne točke, ostale omenjene skupine pa po 0,1 odstotne točke.

Marca so se znižale cene hrane (že drugi mesec zapored) ter proizvodi rekreacije in kulture. Opazno so k umirjanju življenjskih stroškov prispevali cenejši tekoči derivati. Pomembno vlogo tekočih goriv in hrane pri blaženju dinamike cen na začetku letošnjega leta kaže dinamika osnovne inflacije, ki ne obsega energentov in proizvodov zelene tržnice. Osnovna inflacija se je namreč marca krepko povečala (za 1.6%), medtem ko je bolj dolgoročna dinamika osnovne inflacije (4.2% na letni ravni) že preseгла vse vrednosti v zadnjih osmih mesecih!

V evro območju so marca porasle za 0.4% in je tako bolj dolgoročna dinamika (medletna stopnja rasti) padla na 0.6%. Struktura umirjanja dolgoročne rasti cen v evro območju je vse bolj različna od strukture umirjanja v Sloveniji. Medtem ko je bila bolj dolgoročna dinamika cen blaga v prvih dveh mesecih letošnjega leta v Sloveniji le za približno 0.4 odstotne točke višja od ustrezne rasti cen v evro območju, je razlika pri storitvah ostala še naprej skoraj nespremenjena in precej večja (1.7 točke).

Podatki o cenah industrijskih proizvajalcev so znani do februarja, ko so se skupne cene industrijskih proizvajalcev za domači trg povečale za 0.2%. Najbolj so porasle cene energentov in trajnih proizvodov za široko potrošnjo (za 2.5% oziroma 1.7%), najmanj pa cene surovin, investicijskega blaga in netrajnih proizvodov za široko potrošnjo, kjer so se februarja znižale. Tudi bolj dolgoročna dinamika cen industrijskih proizvajalcev je najvišja pri energentih in trajnih proizvodih široke potrošnje.

Pričakovana dinamika cen se je začela po januarju počasi krepiti, čeprav ima še naprej najnižje vrednosti v zadnjih osmih letih. V storitvenih dejavnostih je razlika med številom tistih, ki pričakujejo povečanje cen in tistih, ki pričakujejo zmanjšanje cen, enaka 7% vseh anketiranih. Umirjanje kažejo tudi podatki o pričakovanih cenah v trgovini na drobno; število anketiranih, ki v naslednjih treh mesecih pričakuje pocenitve, za 35% vseh anketiranih presega število tistih, ki pričakuje zvišanje.

Surovine so se v marcu spet podražile. V mesecu dni so se v evrih podražila za 2.1%, vendar so bile še znatno (za 23.5%) nižje kot pred letom dni. Najbolj so porasle cene nafte in kovin (evrska indeksa sta se povečala za okoli 15.5% oziroma 6.8%). V letu dni pa se je najmanj pocenila hrana (v evrih za 4.2%), zlato pa se je celo opazno podražilo (za 23% v evrih).

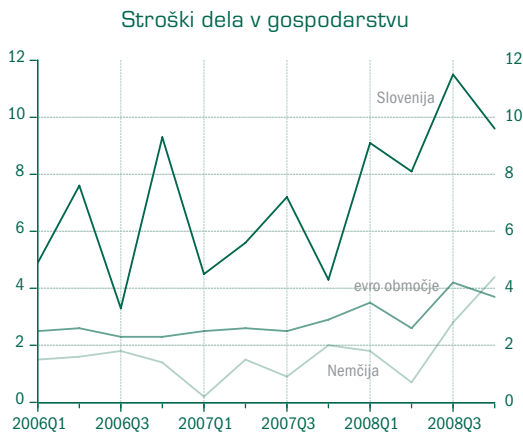
8. Velika pospešitev stroškov dela glede na evro območje

Povprečne plače so januarja padle za 2.8%. Tudi bolj dolgoročna (medletna) rast se je znižala, trendna rast pa se je praktično zaustavila. Medletna rast se je sicer močno zmanjšala (za 1.8 odstotne točke), vendar je tako močno zmanjšanje bolj dolgoročne rasti navidežno (statistični artefakt), saj je posledica zelo nizkih povprečnih plač v decembru 2007, ki so povzročile (zaradi nizke osnove) visoko medletno stopnjo rasti v decembru 2008; to potrjuje tudi primerjava s povprečno medletno stopnjo rasti v zadnjem četrtletju lani.

22

Razlike v dinamiki bruto in neto plač so majhne.

Januarja je bila v sektorjih države dinamika plač opazno višja od povprečja gospodarstva. Najvišja je bila v zdravstvu (kjer so plače januarja porasle za 2.3%) in v ožji državi (za 1.7%). Tudi bolj dolgoročna dinamika je bila najvišja v sektorjih države, le v rudarstvu so plače bolj dolgoročno porasle približno toliko kot v državi. V širši državi so se v letu dni najbolj povečale plače v zdravstvu, kar za eno četrtino, v ožji državi za 15.2%, najmanj pa v šolstvu za 9.3%! V gospodarstvu so se v letu dni (do januarja) najbolj povečale povprečne plače v rudarstvu in v oskrbi z električno energijo (za 9-10 odstotkov)



Vir: Eurostat

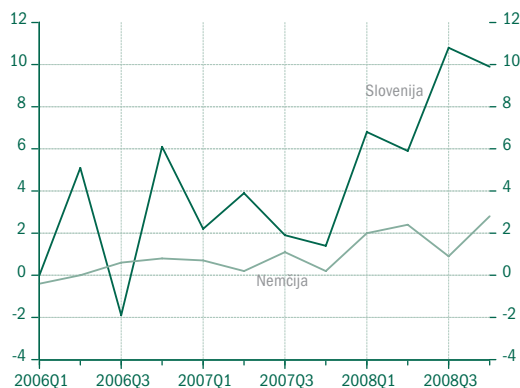
Navkljub umirjanju dinamike plač na začetku leta, se poslabšanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, do katerega je prišlo zaradi rasti stroškov dela po sredini 2007, ni zmanjšalo. Visoka konjunktura, ki jo je država še pogrevala z velikimi investicijami, je namreč po sredini 2007 pognala dinamiko stroškov dela v Slovenji opazno nad dinamiko v evro območju in, še zlasti, v Nemčiji. Na sliki je dobro vidna pospešitev dinamike stroškov dela gospodarstva v Sloveniji glede na gospodarstva evro območja. Medtem ko je v obdobju

ob vstopu v EU dinamika stroškov dela v Sloveniji prehitevala ustrezno dinamiko v evro območju za približno 2 odstotni točki letno (približno toliko, kot je hitreje naraščal tudi produkt), je v drugi polovici 2008 dinamika stroškov dela v Sloveniji prehitevala dinamiko v evro območju že za 6 odstotnih točk na leto!

Situacija je še slabša zaradi spremenjene dinamike stroškov dela v državi. Že v drugi polovici lanskega leta, ko so bile implementirani šele prvi deli novega plačnega zakona, je dinamika stroškov dela države v Sloveniji prehitela dinamiko stroškov dela države v Nemčiji za okoli 8 odstotnih točk. Tako lahko pričakujemo po implementiranju glavnih sprememb v letošnjem letu oziroma (zaradi »kriznega odloga«) v prihodnjih dveh letih bistveno poslabšanje dinamike stroškov dela v državi (opazno dražjo državo) glede na druge države evro območja. Zaradi demonstracijskega učinka bodo seveda temu sledili tudi znatno večji pritiski stroškov dela v gospodarstvu.

23

Stroški dela v državi



Vir: Eurostat

Zaradi velikega zmanjšanja vrednosti valut novih članic EU in drugih konkurentov Slovenije na trgih v tujini, bo takšno poslabšanje dinamike v Sloveniji še dodatno oviralo ponovno vzpostavljanje zadovoljive dolgoročne rasti gospodarstva!

FINANČNA GIBANJA

9. Davek na dodano vrednost izdatno »kreše« javnofinančne prihodke

Skupni javnofinančni prihodki so marca porasli za 5%, vendar niso dosegli niti običajnega sezonskega povečanje. Bolj dolgoročna (medletna) rast se je namreč še zmanjšala. Podobno je bilo tudi v celotnem prvem četrtletju, saj so se skupni javnofinančni prihodki glede na prvo četrtletje 2008 zmanjšali celo za 4.5%.

24

Prihodki od neposrednih dajatev in ostali prihodki so stabilnejši del javnofinančnih prihodkov (izjema je davek na dobiček), saj so precej manj odvisni od krčenja eksternega trošenja, kakor prihodki od posrednih dajatev. Od neposrednih dajatev so se v prvem četrtletju opazno zmanjšali le prihodki od davka na dobiček, ti so bili v prvem četrtletju za 10% nižji kot v prvem četrtletju 2008. Ostali pomembni neposredni davki so se v marcu in v celotnem prvem četrtletju povečali, še zlasti močno so porasli prihodki od davčnih oblik, ki neposredno obremenjujejo dohodke od dela, predvsem prispevki in dohodnina (v letu dni so ustrezni prihodki porasli za preko 7%).

Donos domačih davkov na blago in storitve (posrednih davkov) je že v zadnjem četrtletju 2008 opazno opešal (saj je bil že takrat izplen manjši kot pred letom dni), še bolj pa je padel v prvem letošnjem četrtletju, ko je bil donos od posrednih davkov (davka na dodano vrednost in trošarine) kar za 9.2% nižji kakor v prvem četrtletju 2008. Celotno zmanjšanje davčnih prihodkov od posrednih davkov v letošnjem letu je posledica drastičnega padca davka na dodano vrednost, saj so se pobrane trošarine v prvem letošnjem četrtletju celo opazno povečale. Po dvigu davčnih stopenj so trošarine za okoli 13% presegle vrednosti v ustreznih mesecih 2008.

Opazno hitrejšje pešanje donosa od davka na dodano vrednost glede na pešanje gospodarske aktivnosti ne preseneča, saj je v obdobjih izrazitega izboljševanja zunanjetrgovinskega deficita zmanjševanje izdatnosti davka na dodano vrednost praviloma bistveno hitrejšje od zmanjševanja gospodarske aktivnosti!⁶

10. Nezadostno kreditno napajanje gospodarstva

Pešanje rasti kreditov se je nadaljevalo tudi februarja, zadnji mesec, za kateri so še dostopni podatki. Krediti gospodarstvu so porasli za skromnih 0.4%, krediti prebivalstvu pa še manj, le za 0.2%. Zaradi visoke ravni kreditov ob koncu 2008 so seveda medletne stopnje rasti kreditov (podjetjem in prebivalstvu) še naprej visoke (nad 12% letno).

6 Glej, na primer, »Davek na dodano vrednost v 2001: dinamika donosa in povračil«, GG, 2001

Ker je rast kreditov preskromna, je napajanje gospodarstva vse slabše. To ne kaže le praktično stagniranje depozitov gospodarstva, temveč tudi skokovito povečevanje plačilnih rokov, ki ga vsiljujejo še zlasti močnejši gospodarski partnerji. Depoziti gospodarstva so se že januarja znižali krepko pod raven v oktobru 2008, ki jo, navkljub povečanju, niso dosegli niti februarja. Čeprav so krediti gospodarstvu za preko 15% večji kot pred letom dni, so depoziti praktično enaki. Gospodarsko aktivnost tako poleg krčenja eksternega povpraševanja stiska sedaj še nezadostno kreditno finančno napajanje. Zavlačevanje z uvajanjem zavarovalne sheme za kredite gospodarstvu ima tako vse bolj vidne negativne posledice za realno gospodarstvo.

25

Krediti prebivalstvu se povečujejo še počasneje kot gospodarstvu, navkljub temu pa depoziti rastejo enakomerno po okoli 10% letni dinamiki. Zaradi dovolj velikega povečevanja depozitov prebivalstva se je po januarju letošnjega leta, po več kot štirih letih, končno začela povečevati tudi neto skupna finančna pozicija prebivalstva in gospodarstva, saj je februarja porast skupnih depozitov presegel porasta skupnih kreditov.

Po spremembi obrestne mere ECB, so februarja na trgu denarja opazno padle obrestne mere, trimesečni euribor je, na primer, padel z 2.46 januarja na 1.94 februarja. Temu je sledilo tudi zmanjšanje detajlističnih obrestnih mer. Za približno 0.7 odstotne točke so se zmanjšale depozitne obrestne mere podjetij in prebivalstva (depoziti do 1 leta), za 0.6 odstotne točke so padle posojilne obrestne mere za prebivalstvo (potrošniški in stanovanjski krediti), medtem ko so se posojilne obrestne mere za gospodarstvo zmanjšale le za slabe 0.2 odstotne točke (nad 1 milijon evrov do 1 leta), kar dodatno potrjuje, nezadostno kreditno napajanje gospodarstva.

11. Izjemno zmanjšanje primanjkljaja tekočega računa v januarju

Krizni časi se kažejo v zmanjševanju velikosti in salda tekočega računa. Januarja 2009 se je po začasnih podatkih SURS primanjkljaj tekočega računa drastično zmanjšal v primerjavi z januarjem 2008 (7.8 milijonov € proti 201.9 milijonov €). Osnovni razlog je večje zmanjšanje uvoza (odlivov) kot izvoza (prilivov). Pri tem je bil manjši blagovni primanjkljaj (38,3 milijonov € proti 188.3 milijonov €), večji storitveni presežek (135.1 milijonov € proti 119.7 milijonov €), približno enak je bil primanjkljaj v dohodkih faktorjev (v januarju 2009 je bil 74.7 milijonov €, v januarju 2008 pa 77.6 milijonov €), ter manjši primanjkljaj v tekočih transferih (29.7 milijonov € proti 55.7 milijonov €).

Plačilna bilanca

	januar - december		januar	
	2007	2008	2008	2009
I. Tekoči račun	-1.454,9	-2.054,6	-201,9	-7,8
1. Blago	-1.665,9	-2.622,1	-188,3	-38,3
1.1. Izvoz blaga	19.798,5	20.033,2	1.617,3	1.196,1
1.2. Uvoz blaga	-21.464,4	-22.655,3	-1.805,6	-1.234,4
2. Storitve	1.193,2	1.781,6	119,7	135,1
2.1. Izvoz storitev	4.291,0	5.181,5	350,1	330,6
2.2. Uvoz storitev	-3.097,9	-3.399,9	-230,3	-195,6
3. Dohodki	-708,5	-1.025,7	-77,6	-74,7
3.1. Prejemki	1.168,8	1.302,8	97,1	87,6
3.2. Izdatki	-1.877,2	-2.328,6	-174,8	-162,4
4. Tekoči transferi	-273,7	-188,4	-55,7	-29,7
II. Kapitalski in finančni račun	1.712,7	2.221,2	95,8	324,9
A. Kapitalski račun	-51,9	-84,2	5,0	2,4
B. Finančni račun	1.764,6	2.305,4	90,8	322,6
1. Neposredne naložbe	-268,7	255,9	40,5	41,0
2. Naložbe v vrednostne papirje	-2.264,5	606,4	16,8	366,4
3. Finančni derivativi	-21,3	5,7	3,1	-8,6
4. Ostale naložbe	4.179,5	1.416,4	30,3	-72,7
4.1. Terjatve	-4.877,1	-772,4	138,8	311,1
4.2. Obveznosti	9.056,6	2.188,8	-108,5	-383,8
5. Mednarodne denarne rezerve	139,6	21,0	0,1	-3,6
III. Neto napake in izpustitve	-257,8	-166,6	106,1	-317,2

Na kapitalskem in finančnem računu so se neto obveznosti povečale za kar 324.9 milijonov € (januarja 2008 je bilo le 95.8 milijonov €), vendar so bile januarja letos napake in izpustitve -317.2 milijonov €, januarja lani pa +106.1 milijonov €.

Na kapitalskem računu so se obveznosti povečale za 2.4 milijona € (januarja 2008 za 5.0 milijonov €), finančni račun pa je izkazoval rast obveznosti za 322.6 milijonov € (leto prej 90.8 milijonov €). Neto priliv iz neposrednih investicij je bil januarja približno enak januarskemu lani (41.0 milijonov € proti 40.5 milijonov €), v naložbah v vrednostne papirje je bil priliv (v resnici vračanje) januarja letos kar 366.4 milijonov € (januarja lani le 16.8 milijonov €), pri ostalih naložbah pa so se januarja letos povečale terjatve (zmanjšale obveznosti) za 72.7 milijonov €, januarja lani pa, nasprotno, obveznosti za 30.3 milijonov €. Mednarodne rezerve pri Banki Slovenije so oba januarja praktično stagnirale.

KAKO SMO PRIŠLI, KJER SMO?

Jože Mencinger

Presoja gospodarskega razvoja Slovenije po letu 2001 z običajnimi indikatorji uspešnosti (gospodarsko rastjo, brezposelnostjo, inflacijo, notranjim in zunanjim ravnotežjem, zadolženostjo) kaže, da je Slovenija po vstopu v EU in še bolj po vstopu v evro območje skrenila s poti dotedanjega razvoja. Do takrat je upravičeno veljala za edino tranzicijsko državo, ki je uspela zadržati pretežno domače gospodarstvo, dovolj visoko in enakomerno gospodarsko rast brez neravnotežij ter visoko stopnjo socialne kohezije. Po letu 2004 se je začel razvoj, ki je Slovenijo pripeljal v gospodarsko razsulo. Ta se kaže v velikem primanjkljaju na tekočem računu, kreditni zasvojenosti gospodarstva in prebivalstva, ustvarjanju in propadu virtualnega bogastva in v veliki zunanji zadolženosti; vsa neravnotežja so bila ustvarjena v »Janševem« razdobju in pred zdajšnjo svetovno gospodarsko krizo. K temu je res prispevala splošna euforija v času največjega razcveta »casino kapitalizma«, ki ji je podlegla tudi vlada in v njej tudi sama sodelovala. Gospodarska zapuščina, ki je kljub dvema dosežkoma (gospodarska rast in padec brezposelnosti) ostala za »Janševim« razdobjem, je katastrofalna. Ustvarjena neravnotežja še zmanjšujejo možnosti zdajšnje že sicer presenetljivo neučinkovite vlade, da bi s preostanki gospodarske politike vsaj ublažila socialne učinke krize.

HOW HAVE WE COME WHERE WE ARE?

SUMMARY

28

An overview of the development of Slovenia since 2001 with commonly used indicators (economic growth, unemployment, inflation, internal and external stability) reveals that after joining EU and EMU Slovenia abandoned the path which had characterized previous development. Until then, Slovenia was generally considered to be the only transition country which succeeded in keeping predominantly domestically owned economy successful while retaining high social cohesion. The development since 2004 brought the country to economic collapse which is indicated by unprecedented deficit on the current account, credit addiction of business and population, creation and breakdown of virtual wealth, and critical net foreign indebtedness. All these disequilibria were created in the »Janša« period. It is true that widely spread euphoria within blooming casino capitalism was the main factor; however the government did not only give up to it but also contributed.. Indeed, Slovenia has been left in very bad shape in the period just before the world economic crisis. The created disequilibria weaken the potential power of the new, surprisingly inefficient, government to cope with the social problems.

Gospodarsko uspešnost držav ali vlad običajno presojujemo z nekaj ustaljenimi indikatorji; gospodarsko rastjo, brezposelnostjo, inflacijo, zunanjim in notranjim ravnotežjem ter, redkeje, z merili socialne kohezije. Politiki, ki so na oblasti, se hvalijo s svojimi »dosežki« merjenimi z njim ustreznim izborom indikatorjev, politiki, ki so oblast izgubili, pa bi jo radi dobili nazaj, pa tiste na oblasti napadajo z enakim ali drugačnim izborom. Oboji največkrat močno precenjujejo svoje pozitivne ali tuje negativne »zasluge« za dejanska gibanja. Dokler ocene »zaslug« in bodočih »zaslug«, prve so samoumevno pristranske, druge pa enako samoumevno demagoške, niso povsem sprte z zdravo pametjo, še gre. Ko pa so meje, do katerih še seže zdrava pamet, presežene, postane vse skupaj precej klavrno. Zdaj so te meje pri nas nedvomno močno presežene in to na obeh straneh. Opozicija se na primer hvali z rekordno gospodarsko rastjo, zanemarija pa katastrofalna neravnotežja, ki so nastala v razdobju njenega vladanja. Vlada državljane, žal pa, kot kaže, tudi sebe, kar naprej slepi z »ukrepi«, »kriznimi priložnostmi«, »strukturnimi reformami« in podobnim leporečjem. Oboji pa se trudijo svoje »argumente« okrepiti z največkrat precej banalno retoriko.

Poglejmo, kaj se je od leta 2001 dalje dogajalo v slovenskem gospodarstvu, kaj nas je pripeljalo, kjer smo, in kaj je mogoče pripisati ali ne pripisati posamezni vladi. Zaradi poenostavitve naj bodo »vladna« kar cela leta; razdobje 2001-2004 pripišimo Drnovškovi oziroma Ropovi vladi, razdobje 2005-2008 pa Janševi; prvo razdobje bomo poimenovali »Ropovo«, drugo »Janševo«. Pri tem pri obeh vladah zanemarimo takšne »uspehe«, kot so vstop v EU, NATO ali EMU itd.; nekaterim se ni bilo mogoče izogniti, koristnost drugih pa je vsaj vprašljiva.

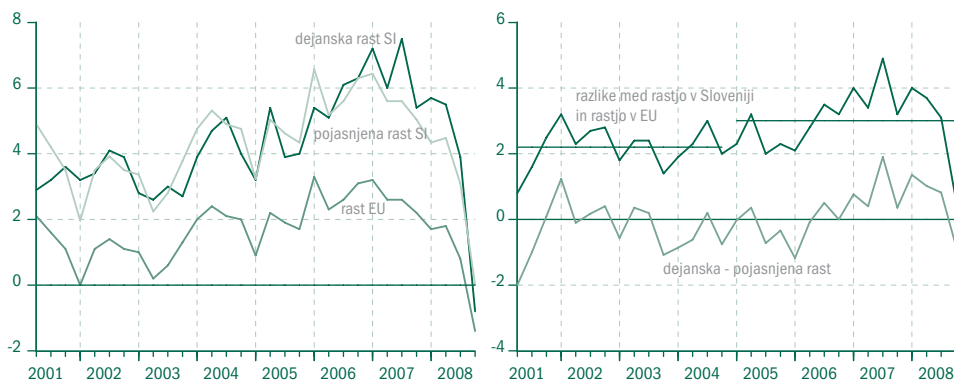
Ob presoji uspešnosti vlad ne moremo spregledati, da Slovenija v ekonomskem pomenu besede sploh ni država, ampak le pokrajina. Čeprav ugotovitev ne vsebuje vrednostnih sodb, bo marsikdo oporekal, a Slovenija je izgubila attribute, ki državo opredeljujejo kot ekonomski subjekt: denar, kontrolo pretokov blaga, kapitala in dela prek meja ter lasten gospodarski sistem; ostaja ji le močno okrnjena možnost odločanja o davkih in njihovi uporabi. Že to močno zmanjšuje »zasluge« za uspehe in neuspehe vlad. A pustimo razpravo o tem ob strani in poglejmo gibanja posameznih indikatorjev uspešnosti.

1. Gospodarska rast, zaposlenost in brezposelnost

Slika 1 z medletnimi stopnjami rasti BDP Slovenije in EU po četrletjih od 2001 do 2008 je dovolj zgovorna. Na levem delu so prikazane dejanske stopnje rasti v Sloveniji in EU ter ocenjene stopnje rasti v Sloveniji (rasti, ki jo določa rast v EU), na desnem pa razlike med rastjo v Sloveniji in rastjo v EU (s povprečji za »Ropovo« in »Janševo« razdobje), ter razlike med dejansko in ocenjeno rastjo. Povezanost med gibanji v Sloveniji in EU je

več kot očitna¹; kar 74 odstotkov nihanj gospodarske rasti v Sloveniji je mogoče pojasniti z istočasnimi nihanji rasti v EU. V celem razdobju je bila povprečna stopnja rasti BDP v Sloveniji za 2.53 odstotnih točk višja kot v EU, enoodstotna sprememba gospodarske rasti v EU pa je »povzročila« približno 1.4 odstotno spremembo rasti v Sloveniji.

Slika 1
Gospodarska rast Slovenije in EU15



Vir podatkov: SURS, Eurostat

Rast BDP v razdobju 2001/2-2008/4 v Sloveniji je bila 4.29 odstotna, v EU 1.66 odstotna; razlika med njima je bila 2.53 odstotnih točk; ustrezne številke »Ropovega« razdobja so 3.58, 1.33 in 2.20, »Janševega« pa 4.98, 1.97 in 3.01. Razlika med rastjo v Sloveniji in EU je bila torej v »Janševem« razdobju za 0.8 odstotnih točk večja kot v »Ropovem«. Del večje razlike pojasni 1.4 odstotna elastičnost naše rasti na rast EU, del pa gre pripisati domačemu povpraševanju, predvsem kar 19 odstotnem povečanju bruto investicij v letu 2007, saj sta bili poraba prebivalstva in države le za tri oziroma dva odstotka večji kot v enakem razdobju leto prej. Takšna gibanja v sestavinah končne uporabe BDP so spremljale podobno velike razlike v rasti dodane vrednosti po dejavnostih. Rekordno rast sta imela gradbeništvo (17%) in finančno posredništvo (16%), nadpovprečno industrija in trgovina (po 8%), podpovprečno promet (5%), poslovne storitve (4%), turizem (3%), javna uprava (2%), šolstvo ter zdravstvo (1%), krčilo pa sta se rudarstvo (-2%) in kmetijstvo (-3%).

1 Regresijska enačba predpostavlja kavzalnost med odvisno in neodvisnimi spremenljivkami. V našem primeru gre pravzaprav za kombinacijo tako imenovane nepristne in posredne povezave.

$$r_{SI} = 1.96 + 1.39 \cdot r_{EU}$$

(6.5) (6.7)

$R^2 = 0.74$

DW - statistika = 1.38

Ker ni verjetno, da bi se mehanizem povezanosti Slovenije z EU nenadoma povsem spremenil, saj je velik del industrije povsem vezan na industrijo v EU, ali da bi Slovenija nenadoma odkrila nove trge, nedavna napoved UMAR-ja o štiriodstotnem krčenju BDP sploh ni pretirano črnogleda. Dosegli bi jo pri približno 5 odstotnem krčenju BDP v EU, pri večjem krčenju v EU pa bi krčenje aktivnosti v Sloveniji preseglo krčenje aktivnosti v EU. Velika vezanost slovenske industrije na industrijo v EU in varčevalni ukrepi vlade lahko krčenje aktivnosti celo povečajo nad raven, kakršna izhaja iz dosedanjih povezav z EU; tudi 10 odstotni padec BDP ne bi bil presenetljiv.

Rast BDP določa povpraševanje po delu, torej kratkoročna gibanja aktivnosti prebivalstva, zaposlenosti in brezposelnosti. Podatki o aktivnosti prebivalstva zbrani v Tabeli 1 kažejo, da se je število aktivnega prebivalstva od začetka 2001 do konca 2008 povečalo za 76 tisoč (od 873 tisoč na 949 tisoč); za 116 tisoč se je povečalo delovno aktivno prebivalstvo, za 40 tisoč pa se je zmanjšalo število iskalcev dela. K povečanju števila delovno aktivnega prebivalstva (razlike med številom aktivnih in številom brezposelnih) je največ prispevalo zaposlovanje v velikih družbah (104 tisoč), za nekaj manj kot 7 tisoč je bilo več zaposlenih pri samozaposlenih, katerih število se je povečalo za dobrih 6 tisoč. Večji del povečanja zaposlenosti je nastalo v »Janševem« razdobju, kar še posebej velja za število samozaposlenih in pri njih zaposlenih delavcev, ki se je v »Ropovem« razdobju celo zmanjševalo.

31

Tabela 1
Zaposlenost

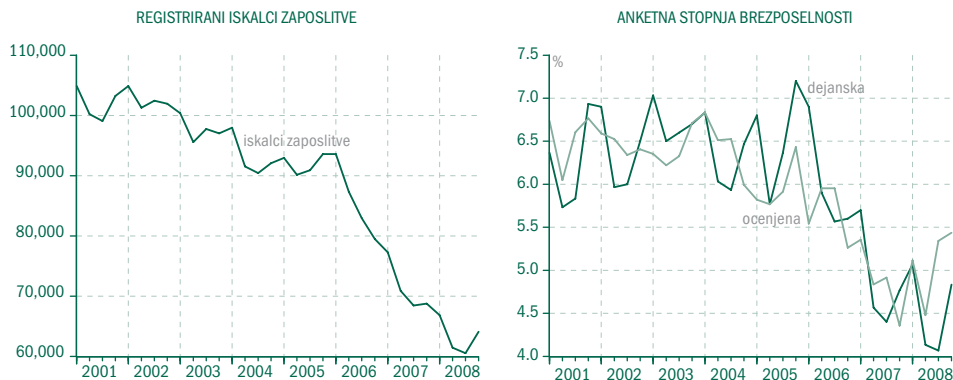
leto/ kvartal	aktivno	delovno aktivno	zaposleni velike družbe	zaposleni pri samozaposlenih	samozaposleni	iskalci dela
2001/1	873	769	618	67.4	50.6	104.9
2004/4	880	788	640	66.0	49.9	92.1
2008/4	949	885	722	73.3	56.7	64.1

Vir podatkov: SURS

Število iskalcev dela se je od 2001 do 2008 zmanjšalo za 41 tisoč; v »Ropovem« razdobju za 13 (od 105 na 92), v Janševem pa za 28 (od 92 na 64). Povprečna medletna stopnja zmanjševanja v prvem razdobju je bila 3.3 odstotna, v drugem pa kar 8.9 odstotna. Velik del razlik v zmanjšanju števila iskalcev dela gre pripisati razlikam v gospodarski rasti, kar potrjujejo podatki o dejanski in z gospodarsko rastjo pojasnjeni stopnji anketne brezposelnosti (desni del Slike 2), manjši del hitrega krčenja brezposelnosti v letu 2006 pa gre »brisanju« s seznamov iskalcev dela. Dinamika zmanjševanja števila iskalcev dela se je pričela umirjati sredi leta 2007, število iskalcev pa se je začelo hitro povečevati v zadnjem četrtletju 2008.

Slika 2

Iskalci zaposlitve in stopnja brezposelnosti



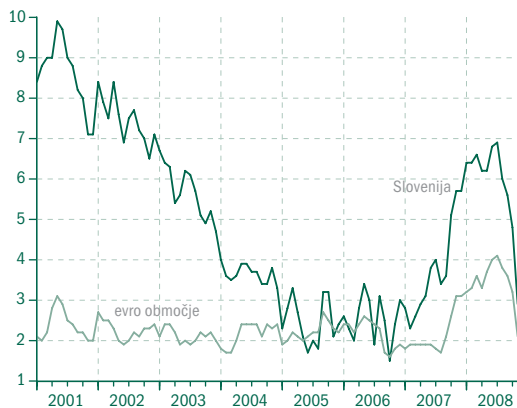
Vir podatkov: SURS, Eurostat

Brezposelnost, ki bo naraščala vsaj še pol leta po tem, ko bo gospodarska aktivnost dosegla dno, je daleč največji problem, s katerim se bo soočala Slovenija v naslednjih nekaj letih. Celo če ne bo dosegla ravni iz razdobja transformacijsko-osamosvojitvene depresije v začetku devetdesetih let, je socialna teža brezposelnosti zdaj mnogo večja, kot je bila takrat; slovenska družba je socialno mnogo manj stabilna.

2. Inflacija

Slika 3 z medletnimi stopnjami rasti življenjski stroškov v Sloveniji in EU kaže, da moremo v inflacijskih gibanjih v razdobju 2001-2008 razlikovati tri razdobja; razdobju enakomernega zmanjševanja inflacije med 2001 in 2004 sledi dvoletno razdobje, v katerem se inflacija v Sloveniji ni bistveno razlikovala od inflacije v evro območju, temu pa razdobje ponovnega hitrega vzpona inflacije in prehitevanja inflacije v evro območju, ki se je konec 2008 končalo s hitrim padcem in vračanjem inflacije na raven v evro območju. Povprečna inflacija v »Janševem« razdobju je bila nižja kot v »Ropovem«, a se je v prvem enakomerno zmanjševala, v drugem pa je po dveletnem mirovanju začela hitro naraščati.

Slika 3
Inflacija v Sloveniji in evro območju



Vir podatkov: Eurostat

33

Obe vladi sta se ukvarjali z »neupravičenimi« podražitvami in protiinflacijskimi programi, druga naj bi inflacijo zatirala celo z izrednim protiinflacijskim zasedanjem državnega zbora². Zmanjševanje inflacije v prvem razdobju gre pripisati predvsem padanju cen surovin na svetovnem trgu, povečanju konkurence zaradi opuščanje carinskih in drugih omejitev povezanih s približevanjem EU, zaustavitev inflacije v 2005 in 2006 pa politiki povezani s približevanjem EMU. Inflacija v letu 2007 in 2008 je bila predvsem inflacija stroškov oziroma premikov krivulje ponudbe, ki so jo povzročile reakcije na njeno umetno zadrževanje pred uvedbo evra, zaokroževanje cen po njegovi uvedbi, rast cen hrane ter nafte na svetovnem trgu ter dobičkov v finančnem sektorju. Rast povpraševanja, ki so jo ustvarjale velike investicije in visoka rast v gradbeništvu, je bila manj pomembna; čeprav je k inflaciji prispevalo tudi nepotrebno poganjanje povpraševanja v času splošne konjunktore, pa zanjo ni mogoče okriviti vlade.

Rast cen storitev je bila v javnih razpravah o inflaciji (ki so medtem izginile) spregledana, čeprav so prav cene storitev po vključitvi v EU vseskozi rastle hitreje kot v evro skupini in hitreje od splošne rasti cen pri nas. Po uvedbi evra je prav na cene storitev najbolj vplivalo zaokroževanje, ki so ga ob vstopu v evro območje pri nas in v EU nenamerno ali namerno

² Inflacija je bolj ali manj samoumevna sopotnica tržnega gospodarstva, ki razkriva neravnotežja med ponudbo ter povpraševanjem, neravnotežja pa tudi samodejno odpravlja. Njeno administrativno zaustavljanje (protiinflacijski boji, programi, koalicije in parlamentarna zasedanja) je zato lahko le škodljivo, razlikovanja med upravičenimi in neupravičenimi podražitvami pa nesmiselno; v gospodarstvu, v katerem je dobiček edino merilo uspešnosti gospodarjenja, je upravičena vsaka podražitev, ki poveča dobiček, neupravičena pa vsaka, ki ga zmanjša, kar je odvisno od elastičnosti povpraševanja. Celó v planskih gospodarstvih, kjer inflacije formalno ni bilo, je imela zamenjave: vrste pred trgovinami, večletno čakanje na trajne dobrine (na primer avtomobile) ter bolj ali manj pogosta pomanjkanje zdaj tega zdaj drugega blaga. Ne gre spregledati, da je bila tudi v razvitih evropskih državah deset in več odstotna inflacija pred desetletji povsem običajna.

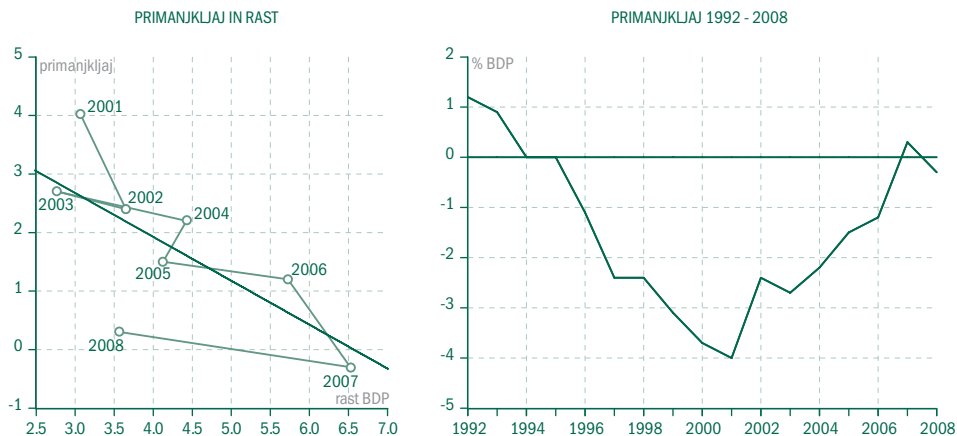
podcenili. Sklicevanje na cene nafte je za razlago višje inflacije manj upravičeno, saj nihanje cen goriv pri nas bolj ali manj spremlja nihanje cen goriv v evro območju, skladnost pa zagotavlja model za določanje cen naftnih derivatov v odvisnosti od cen nafte na svetovnem trgu in gibanja dolarja. Največje razlike med gibanji cen v Sloveniji in EU so nastale pri podražitvah hrane, a tudi tu ne gre spregledati, da je rast cen hrane po vstopu v EU kar nekaj časa zaostajala za rastjo cen hrane v evro območju in tudi za splošno rastjo drobno prodajnih cen pri nas; velike podražitve hrane v Sloveniji so relativne cene hrane spravile na raven, kakršna je bila maja 2004. Podražitve hrane so najbolj prizadele revnejše sloje prebivalstva, zato je razumljivo, da je inflacija v 2007 in 2008 dobila veliko socialno težo in močan politični naboj. Inflacijski val se je po izredno hitri pocenitvi surovin, predvsem nafte, hitro končal; slovensko in svetovno gospodarstva se je znašlo pred mnogo usodnejšo deflacijo.

3. Javnofinančno ravnotežje

Gibanje javnofinančnega primanjkljaja v razdobju 2001-2008 je skladno s teoretičnimi pričakovanji; povečevanje gospodarske rasti ga zmanjšuje, zmanjševanje pa povečuje (glej levi del Slike 4). Ne gre spregledati, da relativno notranje ravnotežje, ki se kaže v majhnem javnofinančnem primanjkljaju ali presežku, sodi med značilnosti slovenskega gospodarstva vse od osamosvojitve (glej desni del Slike 4). Tako je Slovenija med 1992 in 1995 imela celo javnofinančni presežek; po letu 1997 se je primanjkljaj povečeval in v letu 2001 dosegel vrh. V opazovanem razdobju se je začel zmanjševati; zmanjševanje primanjkljaja pa je v letu 2007 kar z glasovanjem v Državnem zboru celo prešlo v »presežek«. Podoben »presežek« je vlada v 2008 ustvarjala z utopičnimi neto 400 milijoni evri, ki naj bi jih dobili iz bruseljske blagajne in ki naj bi zagotovili proračunski presežek dobrega odstotka BDP; dejansko smo tudi v 2008 v bruseljsko blagajno plačali 65 milijonov evrov več, kot smo iz nje dobili.

Slika 4

Javnofinančni primanjkljaj in gospodarska rast



Vir podatkov: Bilten MF

»Normalni« javnofinančni primanjkljaj v letošnjem letu bi ob zmanjšanju BDP za 4 odstotke (po napovedi UMAR-ja) in ob upoštevanju povezave med primanjkljajem in rastjo iz opazovanega razdobja presegel 8 odstotkov BDP, kar je daleč od dosedanjih povsem nerealnih predvidevanj vlade. Ni odveč dodati, da bodo 5 in več odstotni javnofinančni primanjkljaji tudi v evropskih državah bolj pravilo kot izjema. Temeljni problem javnofinančnega ravnotežja niso za zdajšnjo krizo povsem nesmiselne administrativne omejitve Pakta stabilnosti ampak sposobnost države sposoditi si denar v tujini. Morebitno zadolževanje doma prinaša finančno, včasih pa tudi stvarno izrivanje drugih (podjetij in prebivalstva), čeprav se zdaj vsaj stvarno izrivanje zdi nepomembno. Ne gre prezreti tudi velike zadolženosti bank in Slovenije v tujini, zato so tudi možnosti za veliko zadolževanje v tujini, čeprav bi bilo koristno, močno zmanjšane.

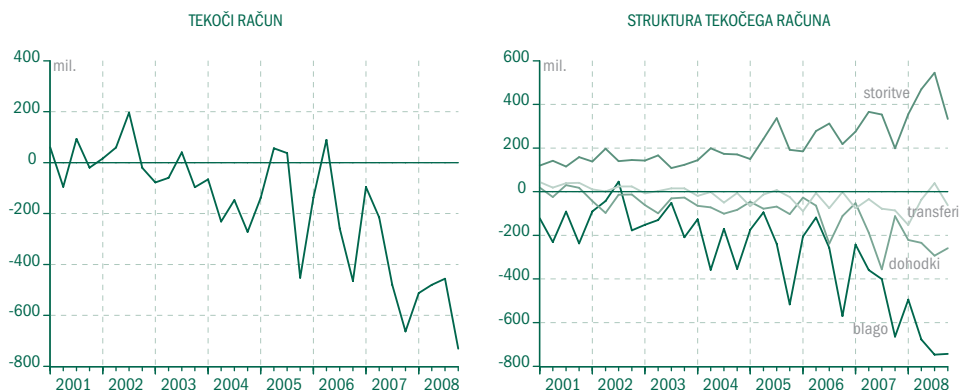
4. Strukturni primanjkljaj na tekočem računu

Gibanja na tekočem računu so prikazana na Sliki 5; skupni saldo je na levem delu, saldi njegovih sestavin (računa blaga, računa storitev, računa dohodkov in računa tekočih transferov) pa na desnem.

Slovenija se je od drugih nekdanih socialističnih gospodarstev vse od osamosvojitve do »Janševega« razdobja razlikovala po bolj ali manj izravnanim tekočem računu. Razlogi za to so bili predvsem mnogo boljše stanje slovenskega gospodarstva v primerjavi z drugimi nekdanimi socialističnimi gospodarstvi (razvitost, odprtost gospodarstva, samostojnost

podjetij), kar je omogočilo zavrnitev nasvetov mednarodnih finančnih institucij oziroma tako imenovanega Washingtonskega dogovora, premišljena politika Banke Slovenije pri uravnavanju tečaja ter previdnost pri prodaji premoženja tujcem. Zato ob liberalizaciji uvoza ni prišlo do malone popolnega propada industrije (kot v baltških države) ali prodaje najpomembnejših industrijskih podjetij tujim multinacionalkam (kot v višegrajski skupini). Negativni saldo na trgovinskem računu je zato Slovenija zlahka pokrivala s presežkom na računu storitev; ni se ji bilo treba zadolževati in prodajati premoženja; odlivi prek računa dohodkov (dobički tujih multinacionalk) so bili majhni.

36 Slika 5
Primanjkljaj na tekočem računu



Vir podatkov: Eurostat, Bilten BS

Po letu 2006 se je stanje na tekočem računu začelo hitro spreminjati, v preteklem letu je primanjkljaj na tekočem računu dosegel 2173 milijone evrov (5.9% BDP); prehitra gospodarska rast je povečala primanjkljaj na računu blaga (na 2662 milijonov evrov ali 7.2% BDP), več kot milijardo evrov pa je k primanjkljaju na tekočem računu prispeval račun dohodkov (dobički podjetij v tuji lasti in plačila obresti). Občasni primanjkljaj na tekočem računu (na primer v letu 1999, ki so ga povzročila pričakovanja ob uvedbi DDV) se je tako v zadnjih treh letih spremenil v konstanten strukturni primanjkljaj, Slovenija pa je v nekaj letih »Janševega« razdobja izgubila eno od ravnotežij oziroma posebnosti, ki so jo razlikovale od drugih nekdanjih socialističnih držav.

5. Kreditna »zasvojenost« in zadolženost v tujini

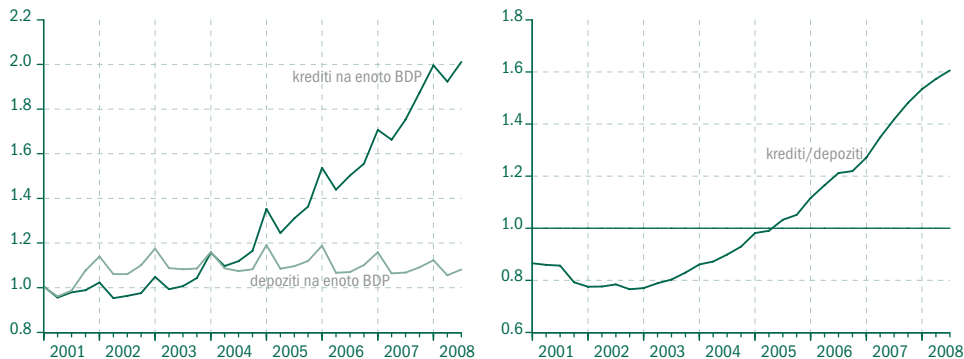
Med najbolj usodna neravnotežja, ki so bila ustvarjena v preteklih nekaj letih, sodi »kreditna zasvojenost« gospodarstva in prebivalstva. Prikazana je na Sliki 6; levi grafikon kaže gibanje kreditov in depozitov na enoto BDP (razmerje med krediti oziroma depoziti in BDP na začetku 2001 ima vrednost 1), desni grafikon pa razmerje med krediti in depoziti. Očitno je, da je bilo »finančno poglobljanja« nesimetrično; nastajalo je na kreditni strani in nastajalo je predvsem v »Janševem« razdobju. Konec 2004 je bilo za enoto BDP potrebnih 1.3 krat več kreditov kot na začetku 2001, konec leta 2008 pa je bilo za enoto BDP potrebnih kar 2.2 krat več kreditov kot na začetku leta 2001. Medtem ko so do sredine 2005 vloge v bankah presegale posojila bank, je razmerje med posojili in vlogami konec leta 2008 naraslo na 1.6. Varčevanje se je namreč po letu 2004 pospešeno spreminjalo v naložbeno špekuliranje, ki so ga nenehno spodbujali z oglaševanjem naložb v raznovrstne »visoko donosne in povsem varne« sklade. Zaradi nizkih (realno negativnih) obrestnih mer na bančne vloge na eni strani in »visoke donosnosti« na drugi so se prihranki v bankah začeli spreminjati v »prihranke« na borzah.

37

Poslabševanje razmerja med posojili in vlogami se je zaustavilo šele v začetku letošnjega leta, razmerje med posojili in vlogami pa se bo zmanjševalo le počasi, saj bo vračanje k varčevanju v bankah oviralo zmanjšanja dohodkov v času krize in odplačevanja obveznosti za ustvarjanje virtualnega bogastva. Velikega bremena »kreditne zasvojenosti« ne gre spregledati tudi pri zdajšnjih zahtevah za odpravo »kreditnega krča«, torej za povečanje kreditiranja gospodarstva in prebivalstva.; rast kreditov je bila v preteklih treh letih malone trikrat hitrejša od rasti nominalnega BDP in drugih nominalnih agregatov, ki jih napaja kreditiranje. Zaustavljanje »finančnega poglobljanja« je bilo neizogibno. Banke, ki bi kljub temu, da jim v letošnjem letu zapade veliko kreditov, s katerimi so finansirale rast virtualnega bogastva, še našle denar za podjetja, ki bi kredite najemala z državnimi garancijami, a komu bi podjetja, ki bi s krediti finansirala proizvodnjo, prodala svoje proizvode. Če vladam v največjih trgovinskih partnericah ne uspe povečati povpraševanja, bi bili učinki odprave »kreditnega krča« bolj kratkega daha; banke bi odprava »kreditnega krča« pripeljala v stanje, v kakršnem so se znašle v tranzicijsko-osamosvojitveni depresiji.

Slika 6

Kreditna zasvojenost

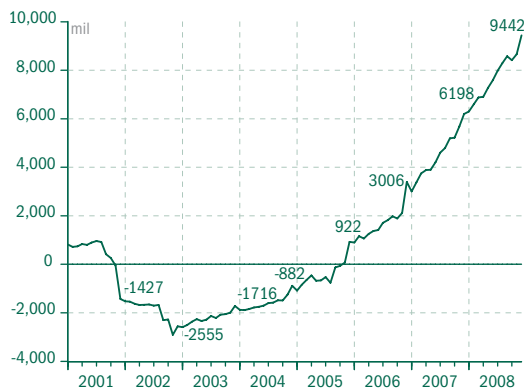


Vir podatkov: Bilten BS

Za krizno razdobje morda najbolj usodna posledica prehitre gospodarske rasti, »finančnega poglabljanja« in ustvarjanja virtualnega bogastva v »Janševem« razdobju je velika neto zadolženost Slovenije v tujini. Domače varčevanje v Sloveniji namreč omogoča približno štiri odstotno gospodarsko rast, kakršno smo imeli od konca tranzicijsko-osamosvojitvene depresije leta 1993 do 2004; višja rast je mogoča le z zadolževanjem v tujini oziroma tujim varčevanjem. Nesmiselnemu pospeševanju rasti se je pridružilo še »finančno poglabljanje« (beri zadolževanje) namenjeno »varčevanju« v vrednostnih papirjih. Da bi svoje »prihranke« povečali, so se »varčevalci« začeli zadolževati; banke pa so njihovo »varčevanje« financirale z zadolževanjem v tujini.

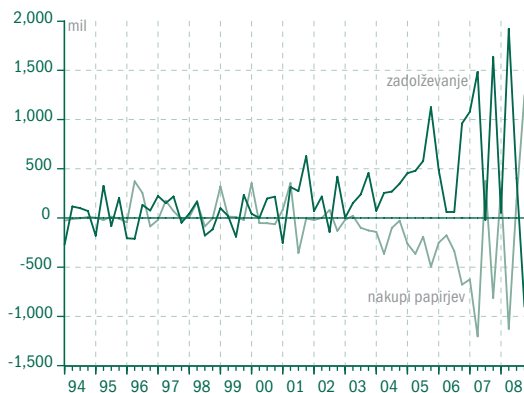
Gibanje neto zadolženosti Slovenije je prikazano na Sliki 6; prelom med »Ropovim« in »Janševim« razdobjem je očiten. V »Ropovem« razdobju je bila Slovenija še neto upnik; bruto terjatve Slovenije (prebivalstva, nefinančnega sektorja gospodarstva, bank in države) so bile do druge polovice 2005 večje od njenih bruto obveznosti, v »Janševem« razdobju pa je Slovenija zelo hitro postala velik neto dolžnik. Neto dolg Slovenije, ki ga do leta 2005 ni bilo, je konec leta 2008 presegel 9.4 milijarde evrov. Dejanska teža tega dolga je še precej večja, saj so bruto obveznosti predvsem dolgovi v bankah, bruto terjatve pa malovredni papirji na različnih borzah.

Slika 7
Neto zadolženost Slovenije



Vir podatkov: Bilten BS

Slika 8
Investiranje v tuje vrednostne papirje in zadolževanje



Vir podatkov: Bilten BS

Krivde za visoko neto zadolženost ni mogoče v celoti pripisati Janševi vladi, čeprav se je zadolževanje javnega sektorja povečevalo še hitreje kot zadolževanje privatnega; bruto javni dolg je s 3814 milijonov evrov konec 2004 do konca 2008 narasel na 9124 milijonov evrov (za 130 odstotkov), privatni pa s 7863 na 17156 milijonov evrov.(118 odstotkov).

Da je velik del zadolževanja v tujini nastal prav zaradi »varčevanja« v vrednostnih papirjih na različnih borzah potrjuje Slika 7, ki kaže četrtletne prilive in odlive kapitala na finančnem računu. Odlive kapitala za naložbe v tuje vrednostne papirje v korak spremljajo prilivi kapitala z zadolževanjem.

6. Ustvarjanje virtualnega bogastva in pok borznega balona

40

Kaj vrednosti na borzi poganja navzgor ali navzdol, tudi drugod v svetu ni povsem jasno. Gotovo pa je, da so vrednostni papirji dobrine z visoko dohodkovno elastičnostjo in da zato za dolgoročno dviganje tečajev zadostuje rast dohodkov in zaupanje v učinkovitost kapitalskega trga, kar zagotavlja priliv denarja na ta trg. Ko se tečaji delnic dvigajo, so vlagatelji zadovoljni, ko se njihova rast zaustavi in začno tečaji padati, pa naj bi bili tudi, saj takrat, kot pravijo analitiki, unovčujejo dobičke, ki so se nabrali med dviganjem. Preprosto razmišljanje sicer pravi, da takrat, ko eni unovčujejo dobičke, drugi unovčujejo izgube; a tako je tudi v igralnicah, pa se tisti, ki izgubljajo, vedno znova vračajo vanje.

Če bi sodili po količini ukvarjanja z nihanji tečajev delnic, so dogajanja na kapitalskem trgu najbolj pomemben del gospodarskih dogajanj. Kapitalski trg naj bi opravljal dve pomembni funkciji: na najem naj bi se zbirala sredstva za investicije in preverjala uspešnost uprav. Da za zbiranje sredstev za investicije (tudi drugod) ni pomemben, je znano; več kot sedemdeset odstotkov denarja, ki ga podjetja namenjajo za investicije, prihaja kar iz njihove amortizacije in zadržanih dobičkov, večina preostalega pa iz bančnih posojil. Prav tako nima veliko opraviti s preverjanjem in zamenjavo neuspešnih uprav posameznih družb, je pa vsaj pri nas zaradi pomembne vloge, ki sta jo v privatizaciji dobila KAD-a in SOD-a uporaben instrument za zamenjevanje dobrih uprav z »našimi« upravami.

Slej ko prej je torej očitno, da imamo opraviti le s sekundarnim trgom, zato se vedno znova postavlja vprašanje o prispevku borze k uspešnosti slovenskega gospodarstva. Najbrž ni daleč od resnice trditev, da gre za nekakšno veliko igralnico, v kateri se lastniki in upravitelji premoženja igrajo kapitalizem, v katero drobni investitorji trg prinašajo denar, ki lastnikom ali upravljavcem premoženja omogoča mešetarjenje in zadovoljivo življenjsko raven, investitorjem pa virtualno premoženje.

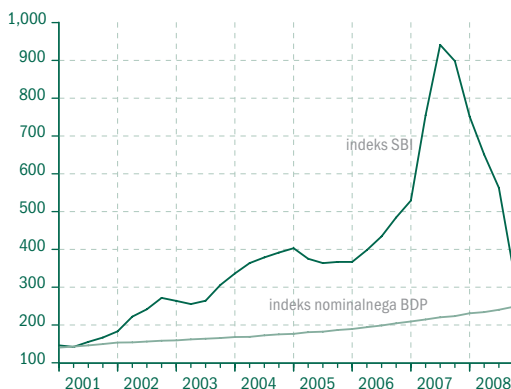
Kapitalski trg naj bi bili učinkovit³, njegovo učinkovitost je mogoče ugotavljati na različne načine; na narodnogospodarski ravni je najenostavneje primerjati kar gibanja tečajev delnic

3 Učinkovitost pomeni, da so cene na trgu odraz vseh razpoložljivih informacij, kar zahteva da so na kapitalskem trgu zbrane vse dostopne informacije in da so te pravilno posredovane udeležencem. Dvig ali padec cene posamezne delnice naj bi odražal prav to. Po teoriji racionalnih pričakovanj udeleženci na trgu ne delajo sistematičnih napak, kar je v teoriji sprejeto kot nekaj samoumevnega, čeprav empirične raziskave tega ne potrjujejo. Razlog za očitne odmake od samoumevne učinkovitosti naj bi bil soobstoj izkušenih profesionalcev in neizkušenih amaterjev ter špekulacije.

z gospodarsko rastjo. Čeprav naj bi gibanja borznih indeksov kazala predvsem pričakovanja bodočih dobičkov v gospodarstvu, je mogoče pričakovati, da se nominalna vrednost finančnega bogastva giblje vsaj približno tako kot se giblje nominalni BDP. A če na primer nominalni BDP raste po 5 odstotkov letno, borzni indeks pa po 50 odstotkov letno, je tudi brez sofisticiranih razlag borznih strokovnjakov mogoče trditi, da gre za nastajanje virtualnega bogastva. Njegovo nastajanje v Sloveniji je prikazano na Sliki 9; na njej imata indeks SBI in nominalni bruto domači produkt v začetku 1995 vrednost 100. Do leta 2000 je borzni rasel približno tako kot nominalni bruto domači produkt, nato pa se je rast indeksa (zaradi pričakovanj vse boljših gospodarskih rezultatov?) okrepila. Na kocu »Ropovega« razdobja je bila njegova vrednost približno dvakrat večja kot vrednost indeksa nominalnega bruto domačega produkta. Po manjšem zastoju v 2005 je SBI eksplodiral; ko je bil sredi leta 2007 že več kot 4 krat večji od indeksa nominalnega BDP, začel strmoglavljati. Kdaj se bo padanje SBI zaustavilo; ni mogoče reči, za ekonomista, ki verjame, da se bogastvo ne more povečevati hitreje od produkta pa zdrs indeksa z zdajšnjih 3700 na 2500 ne bi bil presenetljiv; indeksa SBI in nominalnega BDP bi se pri takšni vrednosti spet približno izenačila.

41

Slika 9
Gibanje indeksov SBI in nominalnega BDP



Vir podatkov: SURS, Bilten BS

Krivde za ustvarjanje virtualnega bogastva in napihovanje borznega balona seveda ne gre pripisovati Janševi vladi. V neskončno rast vrednosti premoženja so verjeli malone vsi in povsod po svetu. Povsem nekriva pa ni, saj so k napihovanju balona prispevale prodaje državnega ali paradržavnega premoženja, ki so spodbudile tudi slovensko tajkunstvo; brez sodelovanja politike tudi tajkunstva ne bi imeli.

Bralec si lahko sam ustvari sodbo o uspešnosti ali neuspešnosti dveh vlad oziroma njunih zaslug za to, da smo, kjer smo. Pri tem ne gre spregledati okoliščin, ki so posamezni vladi dane, na primer stanja v svetovnem gospodarstvu, pa tudi stanja, ki ga je zapustila predhodna vlada. Najbrž drži ugotovitev, da zapuščina »Ropovega« razdobja ni bila slaba in da okoliščine v svetovnem gospodarstvu v »Janševem« razdobju niso bile slabše kot v »Ropovem«; izjema je podražitev nafte in hrane, zato se višji inflaciji v letih 2007 in 2008 vlada ni mogla izogniti. Zapuščina, ki je kljub dvema dosežkoma (gospodarska rast in padec brezposelnosti) ostala za »Janševim« razdobjem, pa je katastrofalna. Temu je v veliki meri prispevala splošna evforija v času največjega razcveta casino kapitalizma, ki ji je podlegla tudi vlada in v njej sama sodelovala. Velika neravnotežja: rekorden primanjkljaj na tekočem računu, kreditna zasvojenost prebivalstva in gospodarstva, napihovanje borznega balona, predvsem pa usodna povsem nepotrebna 9.4 milijardna neto zadolženost Slovenije so bila malone v celoti ustvarjena v »Janševem« razdobju in v času pred zdajšnjo svetovno krizo. Prav ta neravnotežja pa močno zmanjšujejo možnosti zdajšnje vlade, da s preostanki gospodarske politike blaži socialne učinke krize.

Domače končno trošenje za blago in tržne storitve												
Leto	Prebivalstvo			Investicije v osn. sredstva			Širša država			Skupno		
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast
2000	10153	9.3	0.97	4585	6.4	0.33	1401	8.9	0.88	16141	8.4	0.77
2001	11202	10.3	0.79	5002	9.1	1.00	1609	14.8	1.30	17814	10.4	0.89
2002	12266	9.5	0.69	5318	6.3	0.33	1742	8.3	-0.12	19328	8.5	0.51
2003	13358	8.9	0.68	5954	12.0	0.98	1883	8.1	0.45	21196	9.7	0.74
2004	14196	6.3	0.56	6783	13.9	1.11	1793	-4.8	0.12	22774	7.4	0.68
2005	14967	5.4	0.41	7210	6.3	0.60	1910	6.5	0.57	24088	5.8	0.48
2006	15955	6.6	0.45	7959	10.4	1.37	2073	8.5	0.50	25988	7.9	0.74
2007	17205	7.8	0.73	9631	21.0	0.99	2212	6.7	1.16	29048	11.8	0.87
2008	19243	8.8	0.00	10405	9.78	0.87	2526	14.18	1.35	32174	9.50	0.87
2008/1	1216	2.07	-1.44	732	29.23	3.08	155	19.32	-1.33	2103	785	-0.15
2	1513	25.15	3.42	839	23.71	2.86	169	15.46	1.34	2521	23.97	3.09
3	1661	9.94	1.13	880	9.95	0.14	199	31.07	2.95	2740	11.25	0.94
I	4390	12.25		2451	19.85		523	6.68		7364	14.24	
4	1663	13.18	1.19	889	20.91	1.49	185	19.16	-3.02	2736	15.98	0.91
5	1712	12.05	0.88	936	11.39	1.37	199	17.66	2.41	2847	12.20	1.13
6	1688	10.85	0.02	915	10.19	-0.85	205	29.76	2.17	2809	11.83	-0.10
II	5063	12.01		2740	13.88		589	22.11		8392	13.28	
7	1690	8.01	0.06	923	9.20	-0.34	204	19.86	1.89	2816	9.18	0.07
8	1483	4.19	-1.09	863	4.20	-0.06	186	1.24	-0.09	2531	3.97	-0.67
9	1710	9.76	0.69	1004	13.51	0.07	196	19.50	2.23	2911	11.64	0.63
III	4883	7.41		2790	9.07		586	13.15		8259	8.36	
10	1712	2.43	0.24	968	5.64	0.06	208	10.75	0.66	2888	4.05	0.22
11	1581	5.82	-0.13	787	-2.81	-2.93	241	13.82	1.20	2609	3.72	-0.91
12	1614	4.22	-1.61	669	-9.96	-7.20	378	17.59	3.84	2661	1.84	-2.62
IV	4907	4.09		2424	-1.82		827	14.71		8158	3.21	
2009/1	1110	-8.72	4.78	550	-24.75	-5.18	172	10.76	-3.89	1632	-12.86	-4.82

Izvoz													
Leto	Izvoz Slovenije*			Izvoz Slovenije izven EU27**			Izvoz EU27**			Izvozne cene Slovenija**		Izvozne cene EU27**	
	mil. €	letni porast	mesečna rast	mil. €	medletna stopnja		mil. €	medletna stopnja		indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja
2000	9481	18.1	1.41	2647.5	25.3		849739	24.4		100.0	-	100.0	-
2001	10336	9.0	0.01	3037.8	14.7		884707	4.1		102.9	3.0	101.4	1.5
2002	10943	5.9	0.76	3439.4	13.2		891899	0.8		102.2	-0.7	100.3	-1.1
2003	11285	3.1	0.34	3590.5	4.4		869236	-2.5		101.9	-0.3	96.4	-3.9
2004	12783	13.3	1.45	4276.0	19.1		952925	9.6		102.0	0.1	96.2	-0.2
2005	14214	11.2	0.83	4927.4	15.2		1053198	10.5		104.5	2.4	99.6	3.5
2006	16760	17.9	1.35	5848.1	18.7		1159833	10.1		106.4	1.8	103.4	3.8
2007	19387	15.7	0.85	6740.1	15.3		1237251	6.7		105.7	2.1	104.9	1.5
2008	19724	1.74	-0.68	7407	9.90		1308960	5.4		109.3	3.4	108.0	2.9
2008/1	1630	12.34	1.74	467	10.13		100766	10.9		107.8	3.95	106.6	3.00
2	1681	12.97	1.13	599	26.66		109023	16.0		107.5	2.67	107.3	3.37
3	1715	-3.65	-1.62	652	5.13		106123	-1.5		107.5	2.58	106.9	2.30
I	5026	6.51		1718	13.24		315912	8.0		107.6	3.07	106.9	2.89
4	1831	17.98	1.69	700	30.42		115886	17.1		108.6	1.40	106.2	1.24
5	1683	-0.71	-1.07	605	4.45		107123	4.8		109.6	4.08	106.6	1.14
6	1728	3.35	-1.08	653	9.72		114036	5.8		108.3	2.36	108.3	2.56
II	5242	6.57		1958	14.43		337045	9.1		108.8	2.61	107.0	1.65
7	1776	4.47	0.13	716	19.84		121965	12.2		111.1	4.71	108.8	2.84
8	1321	-8.20	-0.97	552	2.96		99229	-1.7		110.8	4.14	108.4	3.14
9	1864	11.48	0.62	710	18.61		114841	11.7		109.6	2.91	109.4	4.09
III	4961	3.12		1978	14.19		336035	7.5		110.5	3.92	108.9	3.35
10	1808	0.11	0.08	683	7.63		119273	2.8		109.1	2.63	108.9	3.62
11	1498	-13.92	-3.76	565	-7.50		100217	-10.7		110.8	5.22	109.5	3.79
12	1189	-14.58	-5.09	505	-5.43		99234	0.1		110.4	4.35	108.5	2.84
IV	4495	-8.97		1753	-1.48		318724	-2.7		110.1	4.06	109.0	3.42
2009/1	1190	-26.99	-6.07	369	-21.14		75858	-24.7		107.4	-0.37		
2	1266	-24.69	-4.90										

* podatki SURS, ** podatki Eurostat

Uvoz													
Leto	Uvoz Slovenije*			Uvoz Slovenije izven EU27**			Uvoz EU27**			Uvozne cene Slovenija**		Uvozne cene EU27**	
	mil. €	letni porast	mesečna rast	mil. €	medletna stopnja		mil. €	medletna stopnja		indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja
2000	10977	16.4	1.25	25374	18.4		992698	33.6		100.0	-	99.9	-
2001	11338	3.3	-0.32	2576.5	1.5		979145	-1.4		102.1	2.1	99.6	-0.4
2002	11548	1.9	0.40	2601.9	1.0		936972	-4.3		97.0	-5.0	96.1	-3.4
2003	12238	6.0	0.51	2874.5	10.5		935246	-0.2		94.8	-2.3	91.6	-4.7
2004	14143	15.6	1.60	2562.6	-10.9		1027536	9.9		97.5	2.9	93.8	2.5
2005	15482	9.5	1.09	3368.1	31.4		1179850	14.8		107.2	9.9	102.3	9.0
2006	18313	18.3	1.29	4278.7	27.0		1351896	14.6		115.7	8.0	111.0	8.5
2007	21236	16.0	0.87	6050.0	41.4		1422211	5.2		120.2	3.9	111.7	0.6
2008	22648	6.65	-0.05	7240.0	19.7		1550276	8.12		128.0	6.8	121.8	8.7
2008/1	1816	18.54	3.94	580	43.22		131206	11.71		123.0	6.03	117.8	8.87
2	1848	17.41	1.84	551	27.79		122323	9.00		122.9	4.06	118.0	8.66
3	1915	1.70	-1.31	602	14.45		124793	4.70		125.3	4.33	119.1	9.27
I	5579	11.83		1733	27.23		378322	8.44		123.7	4.80	118.3	8.93
4	1994	18.27	2.20	587	22.49		130768	16.09		124.4	3.93	118.0	7.18
5	2007	8.37	0.37	614	14.57		127858	8.57		126.0	6.69	120.2	9.47
6	1962	9.92	-0.78	668	23.12		133294	13.70		127.8	7.30	124.9	12.02
II	5963	12.02		1868	19.98		391920	12.74		126.1	5.97	121.0	9.57
7	2047	13.09	0.71	687	41.04		144106	17.26		130.3	7.60	128.5	13.12
8	1638	4.87	-0.27	542	19.03		126474	7.61		130.5	9.66	127.6	13.52
9	2086	9.62	-0.05	632	8.35		138251	15.71		131.8	7.59	126.9	11.41
III	5771	9.40		1861	21.97		408830	13.60		130.9	8.27	127.7	12.68
10	2104	4.68	0.30	684	17.80		136851	4.20		134.8	10.95	123.6	8.61
11	1714	-11.33	-4.97	577	7.51		124167	-3.97		133.1	9.64	121.4	4.66
12	1517	-11.08	-5.67	516	6.43		110220	-5.68		126.0	3.36	115.2	-1.45
IV	5335	-5.56		1778	10.91		371238	-1.66		131.3	7.98	120.1	3.89
2009/1	1255	-30.89	-7.04	452	-22.18		102189	-22.12		119.7	-2.68		
2	1325	-28.30	-6.65										

* podatki SURS, ** podatki Eurostat

Naročila, pričakovanja in poslovni optimizem v EU											
Poslovna klima EU13				Naročila, predelovalna dejavnost EU27			Naročila, gradbeništvo EU27			Trgovina na drobno pričakovanja EU27	
Leto	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	indeks naročil	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	Poslovni optimizem EU27
2001	-0,27	-1,52	-19,18	-15,81	-6,29	-22,71	-15,62	-1,33	3,36	-8,53	-10,6
2002	-0,61	-0,34	-25,48	-6,29	-0,93	-23,08	-18,85	-0,37	-0,45	-3,81	-10,4
2003	-0,51	0,1	-26,41	-0,93	6,82	-13,7	-18,85	4,23	3,28	3,73	-10,9
2004	0,25	0,76	-15,48	-2,86	-2,7	-15,64	-13,7	5,15	5,36	0,96	-4
2005	-0,06	-0,31	-18,34	-18,34	-2,7	-15,64	-13,7	5,15	2,44	-2,92	-7,2
2006	1,05	1,11	-2,7	15,64	2,96	2,96	-8,07	-1,43	12,01	9,57	1,6
2007	1,29	0,24	2,96	5,66	-15,51	-15,51	-17,24	-9,17	14,11	2,1	3,7
2008	-0,38	-1,67	-15,51	-18,47	-6,2	-11,9	-19,3	-12,3	-3,58	-17,69	-10,09
2008/4	0,4	-1,2	-6,2	-11,9	-5,7	-10,8	-17,7	-11,3	5,6	-16,1	-1
5	0,6	-0,9	-5,7	-10,8	-7,1	-12,7	-20,8	-16,1	7,4	-10,2	-2,1
6	0,1	-1,4	-7,1	-12,7	-6,33	-11,8	-19,27	-13,23	2,7	-11,8	-4,8
II	0,37	-1,17	-6,33	-11,8	-11,4	-13,7	-22,7	-18,9	5,23	-12,7	-2,6
7	-0,2	-1,5	-11,4	-15,2	-13,7	-21,6	-22,93	-18,17	-8,7	-21,7	-8,9
8	-0,3	-1,7	-13,7	-17,8	-15,7	-21,6	-22,93	-18,17	-11,5	-28,4	-9,8
9	-0,8	-1,9	-21,6	-23,7	-15,7	-21,6	-22,93	-18,17	-6,8	-17,5	-12,7
III	-0,43	-1,7	-15,7	-18,9	-15,7	-21,6	-22,93	-18,17	-9	-22,53	-10,5
10	-1,3	-2,2	-29,9	-29,0	-37,2	-46,4	-37,1	-27,0	-12,8	-26,4	-21,7
11	-1,9	-2,9	-37,2	-38,6	-46,4	-46,3	-37,1	-27,0	-19,5	-33,4	-29,2
12	-2,9	-3,8	-46,4	-46,3	-37,8	-38,0	-43,4	-28,7	-30,1	-37,5	-36,2
IV	-2,0	-2,9	-37,8	-38,0	-46,3	-46,3	-43,4	-28,7	-20,8	-32,4	-29,0
2009/1	-2,9	-3,7	-51,5	-48,8	-51,5	-51,5	-43,4	-28,7	-30,6	-34,6	-34,8
2	-3,4	-4,1	-58,8	-55,7	-58,8	-58,8	-47,6	-30,4	-24,7	-39,0	-35,7
3	-3,6	-4,4	-60,8	-59,7	-60,8	-60,8	-46,3	-27,9	-21,8	-34,3	-36,5
I	-3,3	-4,1	-57,0	-54,7	-57,0	-57,0	-45,8	-29,0	-25,7	-36,0	-35,7

Slovenija	-3
	-3,7
	-4,5
	2
	-1
	9,8
	11,6
	-4,28
	10,7
	6,3
	-2,3
	4,8
	-3,7
	-0,7
	-2
	-2,1
	-16,7
	-33,0
	-38,7
	-29,5
	-36,7
	-31,7
	-30,6
	-33,0

Gospodarska aktivnost in brezposelnost v EU															
Leto	Industrijska produkcija EU27			Predelovalna dejavnost EU27			Gradbena aktivnost EU27			Trgovina na drobno EU27			Anketna stopnja brezposelnosti		
	indeks	medletna stopnja		indeks	medletna stopnja		indeks	medletna stopnja		indeks	medletna stopnja		EU 27	EU 15	Slovenija
2001	100.22	0.2		100.19	0.2		100.43	0.4		103.1	3.1		8.5	7.3	6.2
2002	99.76	-0.5		99.54	-0.7		101.29	0.9		104.3	1.2		8.9	7.6	6.3
2003	100.4	0.6		100.09	0.6		102.15	0.9		105.87	1.5		9	8	6.7
2004	102.67	2.3		102.6	2.5		102.68	0.5		110.75	11		9.1	8.1	6.3
2005	103.86	1.2		104	1.4		103.04	0.4		117.9	8.8		8.7	7.9	6.5
2006	108	4		108.78	4.6		107.28	4.1		122.8	4.2		8.2	7.7	5.9
2007	111.61	3.3		113.04	3.9		111.27	3.7		127.68	4		7.1	7.4	4.9
2008	109.13	-2.2		110.43	-2.3		108.68	-2.3		130.25	2.0		7.0	7.2	4.4
2008/4	113.29	3.9		115.6	4.3		108.5	-1.2		127.38	2.1		6.8	6.9	4.3
5	111.86	-0.1		114.22	-0.1		114.5	0.2		130.68	4.7		6.7	6.8	4.1
6	114.66	-0.3		118.22	-0.2		119.36	0.9		128.96	2.3		6.8	7.0	4.0
II	113.27	1.1		116.01	1.3		114.12	0		129.01	3		6.8	6.9	4.1
7	110.02	-0.5		112.48	-0.5		113.09	-1.3		130.32	2.4		6.7	6.9	4.1
8	94.68	-0.7		95.43	-0.9		99.6	-0.4		126.59	2.4		6.8	7.0	4.1
9	113.36	-2.1		116.4	-2.2		115.86	-3.6		128.53	2.1		6.8	7.0	4.0
III	106.02	-1.1		108.1	-1.2		109.52	-1.9		128.48	2.3		6.8	7.0	4.1
10	114.1	-5.0		116.1	-5.0		120.05	-3.7		133.52	0.9		7.1	7.3	4.3
11	104.56	-12.1		105.05	-12.3		106.94	-9.9		132.23	-0.8		7.3	7.5	4.3
12	92.62	-16.3		91.11	-16.6		95.62	-13.4		161.85	-2.1		7.6	8.2	4.3
IV	103.76	-11.0		104.09	-11.1		107.54	-8.8		142.53	-0.8		7.3	7.7	4.3
2009/1	88.29	-19.4		86.48	-20.5		86.5	-10.9		118.52	-1.8		8.1	8.7	4.8
2	-	-		-	-		-	-		112.31	-3.4		8.4	9	5.1

Industrijska produkcija												
Leto	Skupno			Rudarstvo			Predelovalna industrija			Oskrba (el., plin, voda)		
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast
2001	102.9	2.9	0.22	92.1	-7.9	-1.06	102.8	2.8	0.26	109.3	9.3	0.40
2002	105.4	2.4	0.17	99.2	7.7	0.79	104.8	2	0.11	115.3	5.4	0.76
2003	106.9	1.4	0.07	104.9	5.8	0.42	106.5	1.6	0.07	111.3	-3.5	-0.38
2004	112.8	5.5	0.50	97.6	-7	-0.82	111.6	4.7	0.49	132.9	19.4	1.32
2005	116.5	3.3	0.24	104.2	6.7	0.86	115.6	3.7	0.24	130.9	-1.5	-0.09
2006	123.7	6.1	0.52	115.0	10.5	0.52	123.2	6.5	0.53	129.6	-0.9	0.06
2007	131.3	6.2	0.56	119.2	3.6	0.69	132.4	7.5	0.65	115.2	-11.1	-0.96
2008	129.1	-1.7	-0.06	117.3	-1.6	-0.32	130.2	-1.7	-0.03	116.2	0.9	0.00
2008/4	139.3	8.9	1.42	140.0	4.3	4.64	140.7	9.4	1.26	114.3	5.5	1.59
5	133	-1	-0.39	118.0	-13.0	-2.24	135.2	-0.6	-0.36	104.8	2.3	0.06
6	138.8	2.3	0.25	112.7	-7.1	-1.46	141.3	2.3	0.18	113.1	11.1	1.25
II	137	3.3		123.6	-5.2		139.1	3.6		110.7	6.3	
7	132.6	-2.2	-0.71	105.0	13.5	-2.19	134.7	-2.5	-0.54	113.8	-1	0.95
8	108.9	-7.1	-1.19	82.6	-32.2	-6.15	110	-6.1	-1.21	103.9	-6.6	0.22
9	142.4	5.5	0.11	112.0	4.1	-3.1	145.4	6	0.07	110	0.9	0.43
III	128	-1		99.9	-6.9		130.1	-0.6		109.2	-2.2	
10	143.7	-2.8	0.4	128.7	-3.1	-1.78	145.7	-2.9	0.43	116.4	0.0	-0.92
11	122.2	-13.9	-3.38	121.0	-16.9	-4.05	121.9	-14.8	-3.47	122.1	3.7	-1.25
12	100.1	-14.3	-4.23	112.8	15.3	3.1	97.3	-16.7	-4.60	129.4	6.6	-2.98
IV	122.0	-10.0		120.8	-3.6		121.6	-11.0		122.6	3.5	
2009/1	99.7	-19.9	-4.85	108.0	-3.3	2.4	97.1	-21.8	-5.54	124.7	-5.7	-1.59
2	102.4	-21.2	-3.65	118.5	-4.2	3.8	100.6	-23.1	-3.96	115.4	-2.0	-0.26

Gradbeništvo in turizem												
Leto	Gradbeništvo			Nočitve domačih gostov			Nočitve tujih gostov			Skupaj nočitve		
	tisoč ur	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast
2001	31606	-0.9	0.01	3317	0	-0.06	3812	12	0.86	7127	6.1	0.40
2002	30175	-4.5	0.06	3301	-0.5	-0.08	4021	5.5	0.53	7321	2.7	0.24
2003	29653	-2.1	0.06	3305	0.1	0.09	4177	3.9	0.26	7482	2.2	0.20
2004	30509*	2.9	0.22	3227	-2.4	-0.29	4364	4.5	0.33	7590	1.4	0.06
2005	33143*	8.6	0.92	3171	-1.7	-0.08	4400	0.8	0.07	7572	-0.2	0.00
2006	35522*	7.2	0.79	3231	1.9	0.09	4486	2	0.24	7717	1.9	0.18
2007	39383	10.9	0.80	3394	4.9	0.46	4867	8.4	0.74	8261	6.9	0.62
2008	43591	10.7	0.86	3543	4.4	0.39	4809	-1.2	-0.08	8352	1.1	0.11
2008/4	3602*	17.8	1.97	226	8.5	2.35	293	-18.3	-1.97	519	-8.5	-0.29
5	3794*	9.6	0.49	264	10.5	1.90	442	16.3	1.62	706	1.4	1.78
6	3835*	-0.1	-0.11	332	-2.4	-0.34	460	-2.6	-1.46	792	-2.4	-0.96
II	11231	8.5		822	4.6		1195	-1.4		2017	1.0	
7	4181	14.9	1.98	508	11	-1.08	762	5.3	0.96	1270	3.6	0.18
8	3868	6.2	-0.05	533	8.9	0.65	834	-0.2	-0.28	1367	3.2	0.11
9	4132	19.3	1.23	271	3.9	-1.38	480	-6.8	-1.83	751	-3.2	-1.65
III	12181	13.4		1312	4.7		2076	0		3388	1.8	
10	3853	10.4	1.54	242	6.1	0.81	319	-7.3	-2.55	561	-1.9	-1.17
11	3768	2.8	-0.91	211	3.9	-0.01	210	-11.8	-1.20	421	-4.5	-0.58
12	3487	13.5	0.77	248	11.2	2.79	244	6.6	1.44	492	8.8	2.19
IV	11108	8.6		701	7.2		773	-4.7		1474	0.6	
2009/1	2658	2.2	-0.56	208	5.1	0.92	282	-2.1	-0.78	490	0.8	-0.08
2	-	-	-	283	-2.1	-1.15	166	-14.0	-4.64	449	-6.8	-2.31

Leto	Letalski				Promet				Pomorski				Luški			
	PKM	letni porast	mesečna rast	tkm	letni porast	mesečna rast	tkm	letni porast	tkm	letni porast	mesečna rast	tisoč ton	letni porast	mesečna rast	tkm	letni porast
2001	790	-8.8	-0.94	7037	4.6	-1.66	32951	2.9	32951	2.9	1.01	9145	1.2	1.42	32951	1.2
2002	794	0.5	0.04	6607	-6.1	-0.66	28580	-13.3	28580	-13.3	-1.37	10218	11.7	0.12	28580	11.7
2003	836	5.3	0.43	7038	6.5	0.73	29010	0.4	29010	0.4	-0.02	10483	17.4	1.16	29010	17.4
2004	895	7	0.78	9007	27.9	2.13	36934	30.6	36934	30.6	2.02	11993	12.8	1.13	36934	12.8
2005	1018	13.8	0.89	11033	22.5	1.98	52514	41.7	52514	41.7	3.56	12807	4.7	0.12	52514	4.7
2006	1019	7.8	0.20	12097	9.6	0.60	49155	-6.4	49155	-6.4	-1.01	15463	22.5	1.84	49155	22.5
2007	1185	13.7	0.88	13734	13.4	0.97	46587	-5.2	46587	-5.2	-0.31	15846	2.5	0.20	46587	2.5
2008	1349	13.8	1.49	-	-	-	54715	17.4	54715	17.4	1.32	16554	4.5	0.45	54715	4.5
2008/4	108	36.3	3.01	1411	23.5	0.02	4486	-8.1	4486	-8.1	2.80	1508	38.3	3.18	4486	38.3
5	114	29.3	2.59	1393	23.5	-0.15	4516	13.8	4516	13.8	2.47	1307	-5.5	-1.43	4516	-5.5
6	144	19	1.07	1419	23.5	-0.35	5043	15.3	5043	15.3	0.92	1274	-14.7	-2.87	5043	-14.7
II	366	27.1	-	4222	23.5	-	14045	6.2	14045	6.2	-	4089	3.1	-	14045	3.1
7	179	11.4	-1.22	1385	7.7	0.07	4488	-2.1	4488	-2.1	-2.01	1186	6.6	-0.72	4488	-2.1
8	176	11.1	-1.45	1122	7.7	0.21	4356	18.5	4356	18.5	-0.41	1470	26	6.94	4356	18.5
9	142	1.6	-2.70	1388	7.7	0.45	4705	24.2	4705	24.2	0.68	1290	14.5	-0.26	4705	24.2
III	497	8.5	-	3895	7.7	-	13549	12.4	13549	12.4	-	3946	15.8	-	13549	12.4
10	110	3.2	-0.25	-	-	-	4354	28.4	4354	28.4	-0.29	1569	17.8	1.51	4354	28.4
11	80	3.9	-0.56	-	-	-	3598	36.9	3598	36.9	0.98	1470	3.4	0.88	3598	36.9
12	69	-4.2	-2.78	-	-	-	4644	3.6	4644	3.6	-0.64	1232	-14.3	-3.54	4644	3.6
IV	259	1.2	-	-	-	-	12596	20.0	12596	20.0	-	4271	1.9	-	12596	20.0
2009/1	67	-6.9	-4.06	-	-	-	4754	5.3	4754	5.3	-0.49	-	-	-	4754	5.3

Zaposlenost										
Leto	Zaposlene osebe			Samozaposlene osebe			Iskalci zaposlitve		Skupaj	
	v podjetjih in organizacijah	letni porast	pri samoz. osebah	letni porast	podjetniki in poklici	letni porast	število	letni porast	aktivno prebivalstvo	letni porast
2001	626444	1.8	68372	1.2	50628	-0.1	101856	-4.5	880897	0.7
2002	631053	0.7	66797	-2.3	50413	-0.4	102635	0.8	886134	0.6
2003	632981	0.3	66164	-0.9	49732	-1.4	97674	-4.8	874921	-1.3
2004	638715	0.9	65642	-0.8	49589	-0.3	92826	-5	876902	0.2
2005	666130	4.3	65422	-0.3	50146	1.1	91889	-1	904989	3.2*
2006	675060	1.3	66527	1.7	51519	2.7	85836	-6.6	910675	0.6
2007	696116	3.1	69933	5.1	53303	3.5	71336	-16.9	925334	1.6
2008	717564	3.1	72300	3.4	55442	4.0	63216	-11.4	942473	1.9
2008/1	707773	3.7	70157	5.2	54362	3.7	69238	-13.4	936580	2
2	710506	3.6	70808	5.2	54583	3.9	66997	-13.8	937944	2
3	712987	3.5	71348	4.9	54840	4	64295	-13.4	938520	2
4	715774	3.4	71791	4.2	55009	4.1	62440	-14	939080	1.9
5	718201	3.3	72256	3.5	55093	3.8	61164	-13.5	940780	1.9
6	720167	3.3	72644	2.9	55151	3.8	60710	-12.4	942738	1.9
7	718454	3.2	72670	2.6	55249	3.7	61550	-12.2	941432	1.8
8	718221	3.2	72725	2.5	55365	3.6	60669	-11.5	940489	1.9
9	722608	3.2	73514	2.9	55690	3.7	59303	-11	944624	2
10	724566	2.7	73967	3	56393	4.4	62621	-9.9	950732	1.8
11	723446	2.2	73543	2.1	56730	4.6	63363	-7.3	950267	1.5
12	718060	1.7	72171	1.9	56836	4.9	66239	-3.2	946491	1.5
2009/1	712610	0.7	70394	0.3	57024	4.9	73911	6.7	946157	1.0
2							77182	15.2		
3							79682	23.9		

Cene na drobno													
Leto	Živiljske potrebščine			Osnovna inflacija			Blago			Storitve		Goriva	
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	indeks	letni porast	indeks	letni porast	
2000	77,34	8,9	0,74	76,36	7,5	0,61	79,36	-	70,22	-	68,08	-	
2001	83,38	8,4	0,6	82,90	8,0	0,61	85,60	7,9	77,49	10,4	77,21	13,4	
2002	90,14	7,5	0,57	89,09	7,7	0,59	90,97	6,3	85,41	10,2	80,82	4,7	
2003	95,58	5,6	0,41	94,16	5,6	0,36	95,51	5,0	91,50	7,1	83,56	3,4	
2004	98,85	3,6	0,29	97,59	3,4	0,24	97,97	2,6	96,85	5,8	89,40	7,0	
2005	100,00	2,5	0,2	100,00	1,3	0,07	100,00	2,1	100,00	3,3	100,00	11,9	
2006	101,55	2,5	0,21	101,55	1,7	0,17	102,06	2,1	103,52	3,5	108,45	8,5	
2007	106,39	3,6	0,43	105,07	3,5	0,37	105,29	3,2	108,45	4,8	112,10	3,4	
2008	112,33	5,7		11019	51		111,28	5,7	114,26	5,3	122,64	9,5	
2008/4	111,82	6,5	0,52	109,92	6,2	0,55	111,23	6,4	113,01	6,0	121,24	8,7	
5	113,12	6,4	0,50	110,36	5,7	0,43	113,02	6,7	113,37	5,3	126,69	10,3	
6	114,15	7,0	0,62	110,66	5,4	0,39	114,12	7,6	114,25	5,3	133,69	16,1	
II	113,03	6,6	0,55	110,31	5,8	0,46	112,79	6,9	113,54	5,5	127,21	11,7	
7	114,13	6,9	0,53	110,20	5,1	0,23	113,12	7,7	116,13	5,5	135,81	17,5	
8	113,34	6,0	0,29	110,52	4,8	0,20	111,53	6,4	116,91	5,3	129,79	14,2	
9	113,34	5,5	0,10	110,91	4,5	-	112,21	5,8	115,58	5,1	127,14	13,3	
III	113,60	6,1	0,31	110,54	4,8	0,22	112,29	6,6	116,21	5,3	130,91	15,0	
10	113,34	4,9	0,09	111,39	4,1	-	112,47	4,7	115,05	5,0	123,25	9,8	
11	112,55	3,1	-	111,75	4,1	-	110,86	1,9	115,24	4,8	112,93	-3,5	
12	111,87	2,1	-	112,04	3,7	-	109,43	0,4	115,58	4,3	105,73	-9,6	
IV	112,59	3,4	-	111,73	4,0	-	110,92	2,3	115,29	4,7	113,97	-1,1	
2009/1	111,19	1,4	-	111,50	3,9	-	108,69	-0,1	116,11	4,1	107,93	-9,8	
2	111,77	2,0	-	111,94	3,6	-	109,64	1,2	116,59	4,1	111,98	-3,1	
3	112,83	1,6	-	113,70	4,2	-							
I	111,93	1,7	-	112,38	3,9	-							

Industrijske cene												
Leto	Skupaj			Oprema			Repromaterial			Živiljske potreščine		
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast
2000	79.55			86.93			78.92			78.08		
2001	86.66	8.9	0.55	90.41	4.0	0.25	85.90	8.9	0.42	85.73	9.8	0.79
2002	90.92	4.9	0.33	94.87	4.9	0.50	89.06	3.7	0.29	91.75	7.0	0.40
2003	93.24	2.5	0.18	94.32	-0.6	-0.20	91.14	2.3	0.19	95.36	3.9	0.23
2004	97.32	4.4	0.44	96.53	2.3	0.34	96.56	5.9	0.63	98.14	2.9	0.27
2005	100.00	2.8	0.10	100.00	3.6	0.11	100.00	3.6	0.13	100.00	1.9	0.14
2006	102.42	2.4	0.26	100.17	0.2	0.09	103.65	3.6	0.44	101.57	1.6	0.08
2007	108.00	5.5	0.53	101.09	0.9	0.01	111.55	7.6	0.65	104.78	3.2	0.39
2008	114.03	5.6	0.38	104.72	3.6	0.50	117.98	5.8	0.32	110.67	5.6	0.39
2008/1	111.19	6.5	0.51	101.61	0.1	-	114.90	7.7	-	108.93	5.6	-
2	112.64	5.6	0.68	101.42	0.4	-	116.62	6.2	-	109.60	6.1	-
3	113.13	5.7	0.46	102.81	1.4	-	117.02	6.4	-	110.13	6.2	-
I	112.32	6.0	-	101.95	0.7	-	116.18	6.8	-	109.55	6.0	-
4	113.79	6.1	0.57	103.89	2.7	-	117.91	6.7	-	110.41	6.6	-
5	114.01	6.1	0.5	103.64	2.8	-	118.23	6.5	-	110.61	6.5	-
6	114.24	5.9	0.41	105.05	4.4	-	118.35	6.2	-	110.64	6.0	-
II	114.01	6.1	-	104.19	3.3	-	118.16	6.5	-	110.55	6.4	-
7	114.81	6.3	0.41	105.97	4.8	-	119.21	6.6	-	110.72	6.2	-
8	115.05	6.7	0.44	106.29	5.4	-	119.48	6.9	-	110.85	6.5	-
9	115.34	5.7	0.27	107.17	6.0	-	119.66	5.7	-	111.07	5.3	-
III	115.07	6.2	-	106.48	5.4	-	119.45	6.4	-	110.88	6.0	-
10	115.28	5.0	0.21	106.81	5.4	-	119.19	4.6	-	111.68	5.1	-
11	114.71	4.0	0.21	106.57	5.4	-	118.02	3.4	-	111.64	3.7	-
12	114.22	3.5	-0.15	105.38	4.2	-	117.21	2.6	-	111.74	3.7	-
IV	114.74	4.2	-	106.25	5.0	-	118.14	3.5	-	111.69	4.2	-
2009/1	113.80	2.3	-0.17	104.92	3.3	-	117.06	1.9	-	110.26	1.2	-
2	114.01	1.2	-0.50	104.46	3.0	-	117.32	0.6	-	110.07	0.4	-

Cene v evro območju											
Leto	Skupni indeks		Blago		Storitve		Osnovna inflacija		Energija		
	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	
2000	89.7	2.1	90.9	2.2	87.9	1.1	90.5	0.9	83.0	13.2	
2001	91.8	2.4	93.0	1.5	90.1	2.2	92.5	2.0	84.9	2.3	
2002	93.9	2.3	94.5	1.2	92.9	2.7	94.7	1.9	84.4	-0.6	
2003	95.8	2.1	96.2	1.6	95.3	2.0	96.6	1.5	86.9	3.0	
2004	97.9	2.1	97.9	1.8	97.8	2.6	98.5	2.0	90.8	4.5	
2005	100.0	2.2	100.0	2.1	100.0	2.3	100.0	1.5	100.0	10.1	
2006	102.2	2.2	102.3	2.3	102.0	2.0	101.6	1.5	107.8	7.8	
2007	104.4	2.1	104.2	1.9	104.5	2.5	103.6	2.0	110.5	2.6	
2008	107.8	3.4	108.2	4.0	107.2	2.5	106.1	2.5	122.9	11.6	
2008/1	105.8	3.2	105.9	3.7	105.6	2.5	104.3	2.3	117.2	10.7	
2	106.2	3.3	106.2	3.8	106.1	2.5	104.8	2.4	117.3	10.4	
3	107.2	3.6	107.7	4.1	106.5	2.8	105.7	2.7	120.0	11.3	
I	106.4	3.4	106.6	3.9	106.1	2.6	104.9	2.4	118.2	10.8	
4	107.6	3.3	108.4	4.0	106.4	2.3	106.0	2.5	121.2	10.8	
5	108.2	3.7	109.2	4.5	106.8	2.4	106.3	2.6	125.5	13.7	
6	108.6	4.0	109.7	5.0	107.1	2.5	106.4	2.6	128.8	16.1	
II	108.1	3.6	109.1	4.5	106.8	2.4	106.2	2.6	125.2	13.6	
7	108.5	4.1	108.8	5.1	108.1	2.6	106.0	2.6	130.5	17.1	
8	108.3	3.8	108.3	4.6	108.4	2.7	106.4	2.7	126.6	14.6	
9	108.5	3.6	109.1	4.4	107.7	2.6	106.7	2.6	126.2	13.5	
III	108.4	3.8	108.7	4.7	108.1	2.7	106.4	2.6	127.8	15.1	
10	108.6	3.2	109.1	3.5	107.7	2.6	107.0	2.5	122.5	9.6	
11	108.0	2.1	108.3	1.8	107.6	2.6	107.0	2.3	116.5	0.7	
12	107.9	1.6	107.4	0.9	108.5	2.6	107.5	2.2	111.0	-3.2	
IV	108.2	2.3	108.3	2.1	107.9	2.6	107.2	2.4	116.7	2.4	
2009/1	107.0	1.1	106.2	0.2	108.1	2.4	106.3	1.8	111.0	-5.3	
2	107.4	1.2	106.6	0.3	108.7	2.4	106.8	1.8	111.6	-4.9	

Povprečne plače												
Leto	Skupaj bruto			Skupaj neto			Število plačanih ur			BTO plača za plačano uro		
	€	letni porast	mesečna rast	€	letni porast	mesečna rast	število	letni porast	mesečna rast	€	letni porast	mesečna rast
2000	790.29	10.6	0.97	497.2	10.5	0.94	173	0	-0.08	4.57	10.8	1.06
2001	884.65	11.9	0.77	555.55	11.7	0.77	173	0	-0.04	5.11	11.9	0.8
2002	970.94	9.8	0.77	609.59	9.7	0.78	173	0	0.01	5.62	10	0.76
2003	1044.11	7.5	0.51	655.38	7.5	0.51	172	-0.6	0.02	6.06	7.9	0.52
2004	1103.33	5.7	0.48	692.98	5.7	0.51	172	0	-0.03	6.41	5.7	0.5
2005	1156.88	4.9	0.38	735.63	6.2	0.44	170	-1.2	-0.12	6.82	6.4	0.51
2006	1212.41	4.8	0.38	773.19	5.1	0.44	170	0	-0.05	7.14	3.2	-0.16
2007	1284.20	5.9	0.53	834.17	7.9	0.64	170	0	-0.02	7.55	5.7	0.54
2008	1391.14	8.3		899.65	7.8					8.19	8.5	
2008/1	1325.19	6.1	0.77	864.43	6	0.52	-	-	-	7.53	6.1	0.05
2	1325.73	9.3	1.08	864.50	9	0.86	-	-	-	7.99	5.9	0.39
3	1352.87	8.0	0.80	878.73	7.8	0.69	-	-	-	8.14	11.5	1.93
I	1334.93	7.8	-	869.22	7.6	-	-	-	-	7.89	7.8	-
4	1354.42	9.5	1.00	879.19	8.8	0.96	-	-	-	7.93	6.4	0.23
5	1360.2	7.6	0.66	882.94	7.4	0.68	-	-	-	7.93	10.9	1.08
6	1364.53	8.8	0.70	883.58	8.1	0.70	-	-	-	8.2	9.0	1.35
II	1359.72	8.6	-	881.90	8.1	-	-	-	-	8.02	8.8	-
7	1372.46	8.7	0.77	890.24	8.2	0.84	-	-	-	7.77	5.6	-0.2
8	1405	9.8	0.71	909.12	9.1	-	-	-	-	8.48	17.2	-
9	1400.21	11.2	0.74	905.13	10.3	-	-	-	-	8.2	5.1	-
III	1392.56	9.9	-	901.50	9.2	-	-	-	-	8.15	9.3	-
10	1424.08	9.2	0.66	917.64	8.4	-	-	-	-	8.08	9.3	-
11	1550.29	3.9	-0.19	981.58	3.8	-	-	-	-	9.73	11.5	-
12	1457.66	8.6	0.32	938.67	7.8	-	-	-	-	8.29	2.7	-
IV	1477.34	7.2	-	945.96	6.7	-	-	-	-	8.70	7.8	-
2009/1	1416.4	6.8	0.07	917.15	6.1	-	-	-	-	8.36	11.0	-

Prihodki javnega sektorja												
Leto	Skupaj			Neposredni davki in ostali prihodki			DDV in trošarine			Carine		
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast
2001	8209.60	11.5	1.07	5518.91	14.1	0.95	2566.99	8.3	1.62	123.71	-22.3	-1.64
2002	9179.63	11.8	0.86	6056.97	9.7	0.75	2966.67	15.6	1.03	130.95	5.9	1.39
2003	10089.55	9.9	0.74	6777.88	11.9	0.89	3167.07	6.8	0.78	144.60	10.4	0.94
2004	10780.90	6.8	0.55	7347.22	8.4	0.74	3365.61	6.3	0.53	80.70	-44.2	-20.57
2005	11498.58	6.7	0.62	7767.63	5.7	0.43	3691.28	9.7	1.08	39.67	-50.9	10.55
2006	12395.09	7.8	0.48	8461.10	8.9	0.45	3882.81	5.2	0.60	51.06	28.7	2.80
2007	13421.12	8.3	0.99	8992.07	6.3	0.88	4312.16	11.1	1.09	116.89	128.9	7.95
2008	14682.00	9.4	0.54	9958.52	10.7	0.73	4604.16	6.8	-1.39	120.09	2.77	
2008/1	1142.09	6.5	-0.56	717.37	9.4	0.17	418.38	1.8	-1.49	6.35	16.2	-13.77
2	1059.46	14.3	0.55	722.52	10.6	0.72	327.62	22.8	0.60	9.32	47.7	-5.46
3	1104.94	10.0	0.45	771.94	12.5	1.13	323.08	4.8	-0.63	9.91	2.1	-11.37
I	3306.49	10.1		2211.82	10.8		1069.08	8.4		25.58	19.1	
4	1426.26	12.3	1.84	1032.78	8.9	0.37	381.20	22.0	7.85	12.28	41.4	-1.60
5	1249.50	8.4	0.31	859.46	8.9	0.88	379.52	7.7	-0.64	10.52	-4.6	-2.84
6	1216.95	29.5	2.52	831.73	24.6	3.01	374.31	43.4	1.50	10.90	1.4	4.04
II	3892.71	15.8		2723.97	13.2		1135.03	22.6		33.71	10.6	
7	1307.58	13.4	2.61	846.07	25.3	3.11	451.75	-3.2	1.63	9.76	-15.5	5.22
8	1119.16	-2.9	-1.49	788.41	3.8	0.27	319.25	-16.8	-5.33	11.50	19.3	14.47
9	1214.19	22.8	2.55	801.38	10.5	0.58	403.11	60.4	7.64	9.70	-19.4	5.39
III	3640.93	10.5		2435.86	12.8		1174.11	6.6		30.96	-6.8	
10	1300.18	3.9	0.90	814.03	9.5	0.60	475.93	-4.3	1.30	10.23	-1.9	-
11	1194.45	-2.2	-2.40	834.6	7.6	-0.40	350.15	-19.7	-6.10	9.69	6.4	-
12	1348.01	4.6	-1.30	938.23	2.9	-1.60	399.85	9.6	-1.10	9.93	-18.6	-
IV	3842.64	2.2	-	2586.86	6.4	-	1225.94	-5.6	-	29.84	-5.9	-
2009/1	1150.08	0.7	-2.2	768.43	7.1	-0.7	375.33	-10.3	-5.1	6.33	-0.3	-
2	1026.37	-3.1		748.21	3.6		270.05	-17.6		8.10	-13.0	

Prispevki za socialno varnost													
Leto	Skupno			Zdravstveno zavarovanje			Pojavinsko zavarovanje			Zaposlovanje			
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	
2000	2796.62	11.2	0.99	1091.29	11.9	1.04	1691.73	10.7	0.95	13.59	10.7	1.37	
2001	3180.6	13.7	0.94	1241.73	13.8	0.98	1923.28	13.7	0.91	15.59	14.7	0.97	
2002	3509.84	10.4	0.75	1390.79	12	0.82	2701.89	9.3	0.71	1716	10.1	0.76	
2003	3806.48	8.5	0.62	1513.32	8.8	0.68	2274.62	8.2	0.59	18.54	8	0.56	
2004	4076.46	7.1	0.63	1620.14	7.1	0.61	2436.45	7.1	0.64	19.87	7.1	0.73	
2005	4350.95	6.7	0.47	1743.2	7.6	0.42	2586.66	6.2	0.5	21.1	6.2	0.42	
2006	4588.9	5.5	0.5	1822.72	4.6	0.56	2743.76	6.1	0.47	22.43	6.3	0.28	
2007	4972.19	8.4	0.79	1968.62	8	0.76	2979.11	8.6	0.81	24.45	9	0.95	
2008	5496.23	10.5	-	2169.86	10.2	-	3300.93	10.8	-	27.11	10.9	-	
29008/4	450.86	12.1	1.17	1771.2	10.8	1.06	271.84	12.6	1.28	1.89	125.9	-2.93	
5	447.89	11.2	1.11	176.63	10.7	1.05	269.00	11.5	1.13	2.26	15.5	1.96	
6	452.07	9.8	0.88	177.75	9.3	0.85	273.79	10.9	0.89	2.20	9.5	1.43	
II	1350.82	11.0	-	531.50	10.3	-	814.63	11.7	-	6.35	50.3	-	
7	456.85	11.6	0.92	179.00	10.8	0.88	275.62	12.0	0.94	2.24	13.2	1.01	
8	447.52	9.5	0.65	176.55	9.2	0.69	268.75	9.7	0.61	2.21	10.8	1.41	
9	464.58	12.5	0.82	182.21	11.5	0.78	280.07	13.2	0.84	2.30	15.2	1.5	
III	1368.95	11.2	-	537.76	10.5	-	824.44	11.6	-	6.75	13.1	-	
10	467.24	12.3	-	183.40	11.7	-	281.41	12.7	-	2.42	17.4	-	
11	480.63	10.9	-	196.63	13.0	-	281.65	9.5	-	2.35	13.0	-	
12	528.09	5.7	-	205.51	6.3	-	320.00	5.3	-	2.57	4.1	-	
IV	1475.96	9.6	-	585.54	10.3	-	883.06	9.2	-	7.34	11.5	-	
2009/1	468.03	9.86	-	185.13	9.85	-	280.55	9.91	-	2.35	4.55	-	
2	460.10	6.13	-	183.17	6.20	-	274.71	6.14	-	2.22	0.68	-	
3	464.10	5.25	-	183.94	5.69	-	277.86	4.96	-	2.30	4.33	-	
I	1392.22	7.1	-	552.24	7.2	-	833.11	7.0	-	6.87	3.2	-	

Kreditni in depoziti													
Leto	Kreditni podjetjem			Kreditni prebivalstvu			Depoziti podjetij			Depoziti prebivalstva			
	V mio. €	letni porast	mesečna rast	V mio. €	letni porast	mesečna rast	V mio. €	letni porast	mesečna rast	V mio. €	letni porast	mesečna rast	
1999	2596	13.4	0.87	1388	37.5	2.98	2088	6.3	0.14	5231	13.3	0.81	
2000	3441	18.1	1.35	1779	14.6	0.23	2132	2.1	0.28	5933	13.4	1.25	
2001	4497	16.6	1.36	2059	3.2	0.24	2308	8.3	0.80	7055	18.9	1.75	
2002	5412	11.0	0.54	2317	3.7	0.33	2605	12.9	0.88	8528	20.9	1.02	
2003	6371	10.3	1.20	2602	5.2	0.56	2707	3.9	0.19	9184	7.7	0.57	
2004	7788	17.1	1.36	3111	14.5	1.52	2816	4.0	0.55	9605	4.6	0.41	
2005	9599	22.5	1.73	3873	23.7	1.90	3085	9.6	1.00	10316	7.4	0.57	
2006	11784	22.8	1.80	4871	25.8	1.95	3299	6.9	0.16	10940	6.0	0.54	
2007	15292	29.8	2.60	6117	25.6	2.01	3647	10.5	1.00	12003	9.7	0.84	
2008	19438	28.0	-	7443	22.4	-	3735	2.4	-	13237	10.3	-	
2008/1	17897	35.4	2.25	6918	27.5	1.98	3849	11.0	0.84	12668	9.9	0.50	
2	18100	34.6	1.89	7009	27.7	2.10	3678	7.9	0.06	12769	9.6	0.57	
3	18316	33.1	1.49	7133	26.6	1.88	3669	1.9	-0.40	12929	10.9	0.86	
I	18104	34.4	6.72	7020	27.2	6.38	3732	6.8	0.99	12789	10.1	1.53	
4	18718	31.9	1.38	7235	25.9	1.60	3667	4.9	-0.23	13029	11.7	1.09	
5	18990	29.1	1.36	7318	24.2	1.31	3635	2.0	-0.35	13215	11.5	1.11	
6	19444	28.8	1.56	7409	23.2	1.16	3747	4.5	-0.09	13325	10.4	0.98	
II	19051	29.9	4.47	7321	24.4	4.83	3683	3.7	-0.85	13190	11.2	2.99	
7	19782	26.8	1.66	7521	22.2	1.07	3810	2.6	-0.10	13283	8.7	0.77	
8	20006	24.6	-	7603	20.2	-	3688	-4.4	-	13393	9.4	-	
9	20296	24.5	-	7705	19.1	-	3898	3.5	-	13541	10.1	-	
III	20028	25.3	-	7610	20.5	-	3792	0.5	-	13406	9.4	-	
10	20577	23.9	-	7857	18.9	-	3753	-2.2	-	13399	9.1	-	
11	20541	20.1	-	7785	14.0	-	3658	-1.4	-	13556	13.0	-	
12	20601	18.3		7829	14.8		3800	0.7		13737	9.2		
IV	20573	20.7		7823	15.8		3737	-1.0		13564	10.4		
	20806	16.3		7831	13.2		3687	-4.2		13867	9.5		
	20893	15.4		7852	12.0		3695	0.5		14044	10.0		